

DRÁMAMELLÉKLET

1985
FEBRUÁR

LEZSÁK SÁNDOR

Nyolcvan vödör levegő

Tragikus komédia két részben

Szereplő személyek :

ÖREGEMBER
ÖREGASSZONY

Történi Magyarországon, egy alföldi tanyán

ELSŐ RÉSZ

Kerekes kút oldalfalába ásott bunker. Mint egy bar-lang. Álmennyezet, tartógerendák. Bevakolt, fehérre meszelt fal, az aljzat lebetonozva, rongyszőnyegekkel beborítva. Középen boltíves, ólomlemezekkel védett ajtó, légmentesen zárható. Innen egy külső vasletrán a felszínre lehet kijutni. Jobbra, a falon naptár (augusztust mutat), mellette iskolai világtérkép, gombostűzött fekete nyílak nagy zúrzavarban. A térkép előtt „levegőcsövel” ellátott, ólomlapokkal fedett, házilag készített nyúlketrec, benne három fehér nyúl. Az ólomketrec oldalán három, üveges kémlelőnyílás. Az ólomketrec mellett a kinti világot mutató periszkóp s több részből összeállított, polcokkal megtöltött szekrény. A színpad szélén két ágy. A boltíves ajtó bal oldalán a létravonó fogantyúja, bojtos jelzőszinór, Norton-kút, vizeskupa, mosdó, gáztűzhely s egy kisebb szekrény. A színpad szélén szék, kicsi asztal, rajta detektoros rádiókészülék. Az asztal alatt régi rádiók, az egyiknek csak a belseje, antennák, vezetékek. A másik oldalon gyümölcsösrekeszek, ládák, zsákok. A bunker közepén deszkából ácsolt, kecskelábú asztal, a két végén ósdi fotel. Amikor ;a függöny fölmege, csak a petróleumlámpa világít, majd a fény lassan erősödik. Az Öregember és az Öregasszony 'a közönséggel szemközt ülnek a fotelekben. Mindketten mozdulatlanok. Ruhájuk hétköz-napi, fejükön régi bukósisak. Kis szünet után az Öreg-asszony lassan megmozdul, s óvatosan előrehajolva figyel a vekkerórát

ÖREGEMBER (mintha várta volna már a mozdulatot,

rámordul) Ne mozogjon! Fogy a levegő!

ÖREGASSZONY (rajtakapták, megint rajtakapták.

Visszarándul, motyog) Mennyi van még?

ÖREGEMBER Egy-két perc. (Rövid szünet után) Mennyi van még, mennyi? Mindig beleszól, (Előbb mondatzúnetekkel beszél, majd egyre gyorsabban, végül fölhergeli magát) Soha nem bírja ki! Még egyetlen riadót sem bírt ki! Be kéne varrni a száját! Allandóan belebeszél! Hát nem akarja megérteni, hogyha beszél, akkor jobban fogy a levegő! Hogy-hogy mennyi van még? Nem mindegy? És ha két napig itt kell ülni? Ha két hónapig? Aki élni akar, az üljön nyugodtan, s ne beszéljen! Hányszor el-mondtam már, ha beszél, akkor gyorsabban fogy a levegő! Az én levegőmet is fogyasztja! Levegő nélkül!

pedig megdöglünk! Kaput! (Kis szünet, valami nagyot akar mondani) Konyec ! Érti ? Konyec ! Akkor meg hiába volt minden. (Lassan megnyugszik) Ilyen-kor még mozdulni sem szabad, mert szaporábban lélegzünk, s akkor gyorsabban fogy a levegő. Üljön nyugodtan! Üljön nyugodtan, s várjon!

Ülnek. Rövid szünet után csörög a vekker, mindketten kimozdulnak ,a merevségből

Na. A riadónak vége. (Feláll, lecsatolja a bukósisakot, a kisasztalhoz megy, fölveszi a detektoros rádió fejhallgatóját, közben) Nézze meg a Józsit! ÖREGASSZONY (a bukósisaktól nem érti) Mit mond? ÖREGEMBER A Józsit! Fene a süket fülét! Nézze meg

a Józsit!

ÖREGASSZONY (kicsatolja a bukósisakot) Jól van, hallom már ! Nem kell azért kiabálni. (Az ólomketrechez megy, kinyitja az első kémlelőt) A Józsi mozog. Él.

ÖREGEMBER (hallgatja a rádiót) Kettes számú befejezés!

ÖREGASSZONY (begyakorlott mozdulatsor: a nyúl-kecrec oldaláról lecsavaroz, majd leemel három keretes ólomlemez, kihúzza a rácsos etetőt, füvet ad a nyulaknak. Elforgatja a levegőcső zárókorongját. A boltíves ajtónál karokat mozdit, reteszeket húz el, végül a létravonó fogantyúját biztosítja ki) Kész.

ÖREGEMBER (még mindig a rádiót hallgatja) Már megint Kína.

ÖREGASSZONY (fogasra akasztja a bukósisakot) Mehetek

ÖREGEMBER Menjén.

ÖREGASSZONY (indul a boltíves ajtóhoz) ÖREGEMBER (figyeli, rámordul) Megáll az eszem! És

a periszkóp? Csak úgy kísétálna! A periszkóp kinek a dolga? Hányszor próbáljuk még, hogy pontosan tudja a feladatát!

ÖREGASSZONY (a nyitókart elfordítja, belenez a periszkópba)

Ódafönt nyugalom van.

ÖREGEMBER Na. Így valahogy. (Gyanakodva) Lát maga valamit? Vagy csak mondja?

ÖREGASSZONY Igenis látok. Nem vagyok vak! ÖREGEMBER Mit lát? Mondja el, hogy mit lát! ÖREGASSZONY (újra nézi a periszkópot) Látom a kerítést. A kiskaput.

ÖREGEMBER Semmi mozgás?

ÖREGASSZONY (bizonytalanul) Semmi.

ÖREGEMBER (gyanakszik) Maga lát valamit, csak nem mondja.

ÖREGASSZONY Hát a kendermagos.

ÖREGEMBER Mi?

ÖREGASSZONY Látom a kendermagost. Kapirgál. Mindjárt dél van. Föl kéne menni.

ÖREGEMBER (figyeli a rádiót)

ÖREGASSZONY Azt mondta, hogy a riadó . . . ÖREGEMBER

(közbevág) Már megint Kína. Kína megint mozgolódik. (Fölsóhajt) Nagyon kellene a szótár,

Mennyi rizs van?

ÖREGASSZONY (kinyitja a kisebb szekrényt, az ajtó belső oldalán főrajzszógezett kartonlap, erről olvassa) Rizs : harminckét kiló.

ÖREGEMBER Ki kell egészíteni negyvenre. Mennyi a készpénzünk?

ÖREGASSZONY *(fölteszi a szemüvegét)* Háromszáz-huszonhat forint.

ÖREGEMBER Nyugdíj?

ÖREGASSZONY Szerdán hozzák. A véstartalékból ..

ÖREGEMBER Ahhoz nem nyúlunk! Csütörtökön vesz nyolc kiló rizst!

ÖREGASSZONY Ha van.

ÖREGEMBER Akkor bemegy a faluba. De gyalog! A múltkor is elbuszozott tizennyolc forintot!

ÖREGASSZONY *(leveszi a szemüvegét)* A múltkor? Két esztendeje már. Fájt a lábam. Most is hasgat, de ez magát nem érdekli.

ÖREGEMBER Tizennyolc forint! Nem passzióznunk! Végeztem.

ÖREGASSZONY Föl kéne menni. Mindjárt dél van.

ÖREGEMBER Menjen. De óvatosan! Vigyázzon a létravonóra!

Az Öregasszony elindul a boltíves ajtó felé. Az Öreg-ember hallgatja la rádiót. A szín elsötétül, óraketyegés erősödik, majd rövid szünet után halkul, ezzel párhuzamosan világosodik. A két öreg bukósisakban ül a fotelben, mint a kezdetnél. A változást csak annyi jelzi, hogy a naptár júniust mutat, s több a zsák, a rekesz. Az Öregasszony lassan kimozdul a merevségből, óvatosan előrehajolva nézi a veckert

(Mintha várta volna már a mozdulatot, ráfordul) Ne mozogjon! Fogy a levegő!

ÖREGASSZONY *(rajtakapták, megint rajtakapták. Visszarándul, motyog)* Mennyi van még?

ÖREGEMBER Egy-két perc. *(Rövid szünet után)* Mennyi van még, mennyi? Mindig beleszól. *(Előbb mondatszünetekkel beszél, majd egyre gyorsabban, végül fölhergeli magát)* Soha nem bírja ki! Még egyetlen riadót sem bírt ki! Be kéne varrni a száját! Állandóan belebeszél! Hát nem akarja megérteni-ni, hogyha beszél, akkor jobban fogy a levegő! Hogy-hogy mennyi van még? Nem mindegy? És ha két napig itt kell ülni? Ha két hónapig? Aki élni akar, az üljön nyugodtan, s ne beszéljen! Hányszor el-mondtam már, ha beszél, akkor gyorsabban fogy a levegő! Az én levegőmet is fogyasztja! Levegő nél-kül pedig megdöglünk! Kaput! *(Kis szünet, valami nagyot akar mondani)* Konyec! Érti? Konyec! Akkor meg hiába volt minden. *(Lassan megnyugszik)* Ilyenkor még mozdulni sem szabad, mert szaporábban lélegzünk, s akkor gyorsabban fogy a levegő. Üljön nyugodtan! Üljön nyugodtan, s várjon!

Ülnek. Kis szünet, csörög a vekker, mindketten ki-mozdulnak a merevségből

Na. A riadónak vége. *(Feláll, lecsatolja a bukósisakot, a kisasztalhoz megy, fölveszi a detektoros rádió fejhallgatóját, közben)* Nézze meg a Döncit!

ÖREGASSZONY *(a bukósisaktól nem érti)* Mit mond?

ÖREGEMBER A Döncit! Fene azt a süket fülét! Nézze meg a Döncit!

ÖREGASSZONY *(kicsatolja a bukósisakot)* Jól van, hallom már! Nem kell azért kiabálni. *(Az ólomkettrechez megy, kinyitja a második kémlelőt)* A Dönci mozog. Él.

ÖREGEMBER *(hallgatja a rádiót)* Kettes számú be-fejezés!

ÖREGASSZONY *(begyakorlott mozdulatsor: a nyúl-ketrec oldaláról lecsavaroz, majd leemel három keretes ólomlemezt, kihúzza a rácsos etetőt, fűvet ad a nyulaknak. Elforgatja a levegőcső zárókorongját. A boltíves ajtónál karokat mozdít, reteszeket húz el, végül a létravonó fogantyúját biztosítja ki)* Kész.

ÖREGEMBER *(még mindig a rádiót hallgatja)* Most meg az oroszok.

ÖREGASSZONY *(fogásra akasztja a bukósisakot)* Me-hetek?

ÖREGEMBER Menjen.

ÖREGASSZONY *(indul a boltíves ajtóhoz)*

ÖREGEMBER *(figyeli, ráfordul)* Ez nem igaz! És a periszkóp? Csak úgy kísétálna! A periszkóp kinek a dolga? Hányszor próbáljuk még, hogy pontosan tudja a feladatát? A periszkópot megint kihagyta!

ÖREGASSZONY *(belenéz a periszkópba)* Nem látok semmit.

ÖREGEMBER Persze hogy nem lát semmit! Ezért fogunk megdögleni! *(Gúnyosan)* Vajon miért nem lát valamit? Na miért? Mert nem fordította el a nyitókart!

ÖREGASSZONY *(elfordítja, belenéz, s katonásan mondja, hogy az Öreg kedvében járjon)* Jelentem, hogy odafönt nyugalom van.

ÖREGEMBER Na. Így valahogy. Mindig így kellene.

(Gyanakodva) Lát maga valamit? Vagy csak mond-ja?

ÖREGASSZONY Igenis látok. Nem vagyok vak! ÖREGEMBER

Mit lát? Mondja el, hogy mit lát! ÖREGASSZONY *(újra nézi a periszkópot)* Látom a

kerítést. A kiskaput.

ÖREGEMBER Semmi mozgás?

ÖREGASSZONY *(bizonytalanul)* Semmi.

ÖREGEMBER *(gyanakszik)* Maga lát valamit, csak nem mondja.

ÖREGASSZONY A macska.

ÖREGEMBER Macska?

ÖREGASSZONY Látom a macskát. Nyújtózkodik. Dél van. Föl kéne menni. *(Az Öregember hallgatja a rádiót)* Azt mondta, hogy a riadó után ...

ÖREGEMBER *(közbevág)* Az oroszok. Az oroszok nem engednek. Hány liter vodkánk van?

ÖREGASSZONY *(kényszeredetten kinyitja a kisebb szekrényt, az ajtó belső oldalára fölrajkszögezett kartonlapról silabizálja)* Nyolc ... Kilenc ...

ÖREGEMBER Mennyi?

ÖREGASSZONY Szemüveg nélkül nem látom rendesen.

ÖREGEMBER Hol a szemüveg?

ÖREGASSZONY Fönt.

ÖREGEMBER *(dühös)* Mondtam, hogy mindig hozza le a szemüvegét! Még jó, hogy itt a tartalék!

ÖREGASSZONY *(fölveszi a szemüveget)* Vodka : harminc üveg. Ez huszonegy liter. De van szilva ...

ÖREGEMBER *(közbevág)* Vegyen még két üveggel.

Lengyelt. A címkét áztassa le! Mennyi a készpénzünk?

ÖREGASSZONY *(olvassa)* Négy százötven forint.

ÖREGEMBER Nyugdíj?

ÖREGASSZONY A jövő héten hozzák. A véstartalékból ..

ÖREGEMBER Ahhoz nem nyúlunk. Vegyen még tíz kiló cukrot és élesztőt. Két liter pálinkáért adnak egy gázálarcot. Nem látta őket?

ÖREGASSZONY Nem. Azt mondják, csak ősszel jön-nek.

ÖREGEMBER A pálinka a legjobb valuta.

ÖREGASSZONY Ha van élesztő.

ÖREGEMBER Akkor bemegy a faluba. De gyalog!

A múltkor is elbuszozott tizennyolc forintot!

ÖREGASSZONY *(leveszi a szemüveget)* A múltkor?

Három esztendje már. Fájt a lábam. Most is hasgat, de ez magát nem érdekli.

ÖREGEMBER Tizennyolc forint! Nem passzióznunk!

Ilyen időkbén nem lehet passziózni. Végeztem.

ÖREGASSZONY Föl kéne menni. Tizenkettő is elmúlt.

ÖREGEMBER Menjen. De óvatosan! Vigyázzon a létravonóra!

ÖREGASSZONY *(a boltíves ajtóhoz megy, kinyitja, meghúzza az ajtó melletti kart, egy vaslétra nyikorogva a feljáróhoz emelkedik)* Mély ez a kút. Mos-tanában mintha szédülnék.

ÖREGEMBER Akkor ne menjen.

ÖREGASSZONY *(elindul a létrán fölfelé)* ÖREGEMBER

Várjon csak! Álljon csak meg!

Az Öregasszony megáll

A szemüveg! Hozza vissza a szemüveget! Az

Öregasszony mászik vissza

Elvitte volna a tartalékot! Így kezdődik a zűrzavar! A rendetlenség! Tegye csak szépen a helyére! Me-gint nem figyel ide! Elég egy apró pontatlanság, s végünk van!

Az Öregasszony helyére rakja a szemüveget, s indul vissza

Ne maradjon sokáig! Hozzon le friss kenyeret! Itt mindig legyen friss kenyér! Ajtó! Ajtó!

Öregasszony vissza, az ajtót behúzza

Mindig elfelejti. *(Leteszi a rádió fejhallgatóját, a nyulakhoz megy)* Az ajtót mindig elfelejti. Soha nem tanulja meg a rendet. Pedig a rend nélkül el-pusztulunk. *(A nyulakhoz)* Ez a vénasszony nem hozott maguknak sárgarépát. Ez kevés. Nincs tartalék. Itt mindig legyen tartalék! *(Etetí a nyulakat)* Tessék, tovarís Józsi! Falatozzan, miszter Dönci. Hogy szolgál a kedves egészsége, miszter Winston Leonard Spencer? Szívjon friss levegőt, van még belőle bőséggel! Ez jobb, mint a szivarfüst. S ha netán mérgez a kinti, akkor méltóztassék azonnal megdöglenni. Nehogy potyára etessem magukat! No, még egy sárgarépát! Hogy tetszik a közös ketrec? Nem szük? *(Elgondolkodva méregeti a nyulakat)* Makkmakk. Maguk semmit sem változtak. Már a harmadik nemzedék, s ugyanolyan fehérek, mint a dédszülék. Csak időben és pontosan jelezzenek! Ha megfullad-nak, akkor szürni kell a levegőt. Sugárfertőzés. Akkor a kinti levegő nekünk nem jó. Bizony. Makk-makk. *(A térkép előtt)* Hát persze, hogy az oroszok nem hagyják magukat. Egyensúly! Amerika! Itt van Kína is! Japán! Az arabok. Izrael! Nátó! Varsói Szerződés! *(Újra a nyulakhoz)* Be vagyunk kerítve. *(Suttogva)* Meg akarnak ölni. *(Iszik egy pohár vizet)* Gyakorolni kell! *(Eltökéltén, határozottan)* Fegyelem, pontosság, rendszeres gyakorlat! Állandó készenlét! Tökéletesség! *(A nagyobb szekrényhez megy, szótárt, füzetet, ceruzát, kötegni festett papírzászlót vesz elő. Leül az asztalhoz. Keresgél a szótárban, jegyezget, hangosan tanul)* Ich. Ihh! *(Ön-magára mutat)* Ihh! Ihh! Ihh! *(Leírja)* Ihh! *(Ismétli a nyulaknak)* Ihh! Ihh! Ihh? Ihh! Ihh? Aha: Ihh! *(Csodálkozva)* Ihh? Aha: Ihh! *(Újra keresgél)* Nicht. Nicht! *(Följegyzí)* Nicht. Nicht! Nicht. Nicht. *(A nyulakhoz megy, idegesíti őket egy sárgarépával)* Nicht! Nicht! Nicht-nicht! Állandóan ennétek. Nicht! *(Visszaül)* Ihh nicht. Ihh nicht! *(Megáll, gondolkodik, keresgél a szótárban)* Nicht. Nicht. Nicht. Nicht. *(Lapozza a füzetet, megtalálja a keresett szót)* Bin! Ihh bin! Ihh bin. Bin-bin. Bin? Bin! Ihh bin? Ich Bin! Ihh bin? Ihh nicht bin! Ihh nicht bin! *(Újra keresgél a szótárban)* Eliszkol, éljen, elkalandozik, elkeseredik, elkoboz, elkoportat, ellenállás, el-lentámadás, elmarad. *(Visszalapoz)* Ellenőriz. Ellenség! Feind! Feind! *(Leírja)* Feind. Feind. Feind. Fúj! Fújnd! Feind. Feind! *(A térképhez megy, mutogat a nyilakra)* Feind. Feind! Feind! Feind! Feind! Feind! Feind! Feind! Feind! Feind! Feind! Feind! Feind! Feind! Feind! Ihh nicht, ihh bim, bim, bim-bam. *(Visszaül az asztalhoz)* Ihh nicht bin. Feind. Ihh nicht bin Feind. Ihh nicht bin Feind. Ihh nicht bin Feind. Ihh nicht bin Feind. Ihh nicht bin Feind. Ihh nicht bin Feind. Ihh nicht bin Feind! *(Vissza-megy a térképhez)* Ihh nicht bin Feind! Ihh nicht bin Feind! *(Visszaül az asztalhoz, a két német zászlóra is fölírja)* Ihh nicht bin Feind. Ihh nicht bin Feind! *(Föláll, az ajtóhoz megy, hallgatózik, fölcsatolja a bukósisakot, s zászlókkal a kezében a zsákok mögé bújik. Kis szünet. Emelkedik az egyik német zászlót is)* Ihh nicht bin Feind. *(Egészen előrekübin)* Feind. Ihh nicht bin Feind. *(Kúszni kezd a földön)* Ihh nicht bin Feind. *(Mutatja a másik német zászlót is)* Ihh nicht bin Feind. *(Egészen előreküszik, segélykérőn, szánalomért esedezve mutogatja, lengeti a zászlókat egymás után, az angolt, az amerikai, a szovjet zászlót, a franciát, közben:)* Aj no fájnd! Aj no fájnd! Já nye vrág! Já nye vrág! Zsé no szüi inami! Zsé no szüi inami! *(A kínai zászló-nál megakad)* Mao Ce-tung. *(Feláll)* Ezzel nem érek semmit. A nagy nevek megavasodnak. Szótárak kel-lenek. Ahány mondat, annyi esély. Gyakorolni kell! *(Elrakja a zászlókat, a szótárt, a füzetet)* Állandóan gyakorolni kell. Készenléti állapot. Minden perc-

ben támadhatnak. *(Énekelni kezd, sajátos, elnyújtott dallam, közben májkonzervet, kenyeret, hagymát vesz elő)* Körülvettek engem az világ szörnyei. Körülvettek engem az világ szörnyei. Körülvettek engem az világ szörnyei. Ma itt ebédelek Konzerv. Kenyér. Hagyma. Szoktatni kell a szervezetet. Száraz. Hányszor megmondtam, hogy itt mindig legyen friss kenyér. *(Dühös)* Az is egy hét. Plusz egy hét! Lehet gőzölni, aztatni! Az a vénasszony mindent elfelejt! Es ha éppen ma? Itt mindig mindennek készen kell lenni! Riadó! Riadó! Hol a friss kenyér? *(Odamegy az ajtóhoz, rángatja a bojtos jelzőszinórt)* Mozogj már! Nem hallo, hogy riadó?

Megszóal a jelzőkolomp

Összevissza rángatja! Ezerszer elpróbáltuk! *(A nyulakhoz)* Nem veszi komolyan. Aztán reszket, mint 44-ben, a padláson. A szénában. De nem kaptak belőle, nem! Nyet fasiszta, nyet Mariska! Nicht ruszki, nisz pruszli! dtam én nekik Mariskát, hogy attól koldultak! Az Isten nyugosztalja őket.

Jelzőkolomp, zaj, csapódik a létra

Na végre, gyere csak!
ÖREGASSZONY *(kinyitja a boltíves ajtót)* Jöjjön már ebédelni!
Elhűl.
ÖREGEMBER Ma itt ebédelek. Hol a kenyér? Mondtam, hogy hozzon le friss kenyeret!
ÖREGASSZONY Kész az ebéd. A malacok is sivalkodnak.
Jöjjön már föl!
ÖREGEMBER Maradunk! Riadó! Hármas jelzésű riadó!
ÖREGASSZONY Most? Kiszedtem a levest. Előbb együnk már, aztán majd riadóznak. *(Kérleli)* Majd riadóznak délután.
ÖREGEMBER *(csatolni kezdi a bukósisakot)* Minden percben megkezdődhet! Készülni kell! Azonnali riadó!
ÖREGASSZONY *(a kemény hangra megjuhászodik)* Nem lehetne várni ezzel? Csak egy órát. Aztán ...
ÖREGEMBER *(közbevág)* Nem! Egy perct sem! Itt marad! Gyorsan a helyére! *(Enyhültebben)* Ha mindent jól fog csinálni, akkor elhagyjuk az esti gyakorlatot.
ÖREGASSZONY *(beletörődik. Fölveszi a bukósisakot. Begyakorlott mozdulatsor: bebiztosítja a létravonó fogantyúját, légmentesen lezárja az ajtót, elforgatja a levegőcső zárókorongját, ólomlemezekkel fedi, majd becsavarozza a nyúlketrecet, bezárja a periszkópot)* Kész.
ÖREGEMBER *(mindent ellenőriz)* Jól van.

Mindketten leülnek a fotelbe. Várakoznak. Kis szünet után az Öregember egyre hangosabban kezd lélegezni, a szívtájékat masszírozza, rosszul van. Az Öregasszony gyanakodva, majd megrémülve figyel. Az Öreg-ember már szinte kapkodja a levegőt

ÖREGASSZONY *(előbb nem mer megszólalni, majd tétován)* Mi van magával? *(Választ nem kap, ijedten)* Hallja, mi van magával? Mit csinál? Mi történt?
ÖREGEMBER *(hörög)* Jaaaaj, jaaaj. *(A feje lehanyatlik, kezei a karfa mellé csúsznak)*
ÖREGASSZONY *(felugrik)* Hallja, mi van magával? Teremtő Isten, mi történt? Feleljen már! Ugye csak játszik? Ne csinálja már! *(Megfogja a kezét, élettelennek tűnik)* Jaj, mi van magával? Mi történt, az isten szerelmére, mi történt magával? Feleljen már, mondjon már valamit, térjen már észhez! Most mit csináljak? *(Hátrébb lép)* A szíve! Biztos a szíve! Most mit tegyek? Édes Teremtőm, most mit tegyek? Elájult! Itt fog meghalni! Ne hagyjon itt, könyörgöm, ne hagyjon itt! Az ecet! Hol az ecet? *(Törülközőt vizesít, ecetet önt rá)* Jaj, ez nem igaz, ez nem lehet igaz. Miért vagyok ilyen szerencsétlen, miért? Mi lesz velem maga nélkül? Mondjon már valamit! *(Megmasszírozza)* Beszéljen már, ugye, jobban van! Istenem, segíts, hogy jobban legyen! Mi-

atyánk Isten, ki vagy a mennyekben, segíts, mond-jon már valamit! Orvost! Segítség! *(Megpróbálja fölemelni)* Gyorsan orvost! Segítség! Emberek! Orvost! Gyorsan az orvost! *(Hirtelen megáll, döbbenetesen néz maga elé)* Hogy vigyem föl?

Az Öregember a földre dől, mint egy rongybábú

Orvost! Segítség! Orvost! Még él! Mentsék meg! Segítség! *(Rohan az ajtó felé, kinyitja, rángatni kezdi a létravonó fogantyúját)* Gyorsan az orvost! Segítség! Az uram! Rosszul van az uram! Segítség! Orvost! *(Indul fölfelé)* Segítség!

ÖREGEMBER *(főtül, utánakiált)* A periszkóp! ÖREGASSZONY *(a hangra megáll, dermedten fordul vissza)*

ÖREGEMBER *(elkeseredetten figyel, lassan föltápáskodik)* A periszkópot elfelejtette volna. ÖREGASSZONY

(nekidül az ajtónak, rázza a sírás) ÖREGEMBER Hogy lehet fölmenni a periszkóp nél-

kül? Aztán: képes lett volna idecsődíteni a szomszédokat.

ÖREGASSZONY *(remegve)* Megint szórakozik. Sírba visz a hülyeségeivel. Miért csinálja ezt velem, mond-ja, miért?

ÖREGEMBER *(szárazon)* S nem elég, hogy idehozná a szomszédokat, a periszkópot megint elfelejtette. Fölrohnt volna anélkül.

ÖREGASSZONY Mit vétettem, hogy állandóan szekál?

ÖREGEMBER *(leül az asztalhoz, nézi)* Semmire nem figyel! Hiába volt a sok gyakorlat! Még mindig súlyos hibákat követ el! Életveszélyes hibákat!

ÖREGASSZONY Magának téglá van a szíve helyén!

ÖREGEMBER Jött volna a szomszéd! Meg a szomszédasszony! Meg a félnótás Palika! Vigyorogtak volna, hogy nézzétek már, mi van a kútban!

ÖREGASSZONY Azt hiszi, hogy sokáig bírom ezt a szekatúrát? Reggel riadó! Délben riadó! Este riadó!

ÖREGEMBER Aztán jött volna a doktor. meg a men-tó! Aztán a rendőr, hogy mi van a kútban!

ÖREGASSZONY *(kirobban, a harag megnyugtítja)* Mondta nekem az anyám, vigyázz, jányom, meri ez a nagyeszű ember megöl az igazsággal! Hát igaza volt! Igaza!

ÖREGEMBER Mit csináljak magával, hogy megértse?

ÖREGASSZONY Minden nap csak arról beszél, hogy háború lesz. Atomtámadás! Sugárveszély! De mi túl-éljük! Mi fölkészülünk! Majd lesül a képmről a bőr, amikor a boltban vásárolok! De rákaptak a májkonzervre, Mari néni! Igen, az uram szereti a májkonzervet. És a több száz zacskó levespor! Mi-nek a tanyára, Mari néni? Mintha nem tudnék főz-ni! Meg a rengeteg gyufa! Minden vásárlásnál tíz dobozzal! A sok gyertya! A sok rágógumi! Gyűjtöm az unokáknak. Meg a só! Még a padló alatt is só-bánya van. Csak nem sajnálja azt a pár forintot a buszra, Mari néni? Mit mondjak erre? Mondjam azt, hogy a jegy árából kétszersültet kell venni? Mi az, hogy kétszersült?! Száraz kenyér! Rágjam azt a száraz kenyeret a rossz fogaimmal? Mit gondol, meddig lehet ezt még bírni? *(Kijűllad)*

ÖREGEMBER *(figyeli, de más jár az eszében)* Hány kiló lehet? Ötven? Hatvan? Meg kéne magát mázsálni.

ÖREGASSZONY *(zavartan)* Engem? Azt meg minek?

ÖREGEMBER Hogy ez még nem jutott az eszembe!

ÖREGASSZONY Hát most meg mit akar? Mázsálni?

ÖREGEMBER Ha valami baj történik magával, hogy viszem föl?

ÖREGASSZONY Sehogy! Maga megőrült! Elég volt! Én ide többé be nem teszem a lábomat! Ez nem bunker! Ez kripta! Egy dilinkós öregember kriptája!

ÖREGEMBER *(nyugodt)* Csinálni kéne egy felvonót. Csigákkal, csőrökkel.

ÖREGASSZONY Nem! Inkább a pokol! Lesz velem is, ami a többivel! De addig legalább nyugtom lesz! *(Indul)*

ÖREGEMBER Álljon meg! Zárja le az ajtót!

ÖREGASSZONY Nem! Fölmegyek!

ÖREGEMBER Jöjjön vissza!

ÖREGASSZONY Nem bírom tovább! Érti? Nem bírom tovább!

ÖREGEMBER Azonnal jöjjön vissza!

ÖREGASSZONY Nem!

ÖREGEMBER *(indul az Öregasszony felé)* Itt marad!

ÖREGASSZONY *(nem mer elindulni, fél)* Engedjen föl!

ÖREGEMBER *(kegyetlen, keménységgel, határozottan)* Nem megy sehová! Itt marad! Riadóznak! *(Enyhültebben)* Tönkre akarja tenni a munkámat? Ezért dolgoztam több mint húsz esztendőig?

ÖREGASSZONY Semmiért! *(A szótól maga is meg-rémül)*

ÖREGEMBER Semmiért?

ÖREGASSZONY *(Igy nem lehet élni. Gondolkozzon már, könyörgöm, gondolkozzon, hát élet ez?)*

ÖREGEMBER Semmiért? *(Lassan összeroppan)* Azt mondja, hogy semmiért? Ez magának semmi? *(Meg-üti a szót)* Semmi? Ezt én ... Ezt én magának is ... A gyerekeknek ... Hogy megmeneküljünk ... Hogy túléljük ...

ÖREGASSZONY *(érzi, hogy most föltülkerekedhet)* De ez már nem élet! Igy nem lehet tovább élni!

ÖREGEMBER Nem érti? Még mindig nem érti, hogy mit akarok? Nem emlékszik? Nem látta a halottakat?

Az Öregasszony újra a fogságában

A lebombázott házakat? Elfelejtette? *(Utánozza bomba sivítást, robbanását)* Sssssssssssssssssss ... !

ÖREGASSZONY Nem! Hagyjon már! Nem! *(Befogja fülét)*

Az öregember elrántja a kezét, körbejárja, szinte bővöli az Öregasszonyt

ÖREGEMBER Sssssssssssssssssssssss ... ! Még mindig nem emlékszik? A Jóskaék házára sem emlékszik? Kati nénjére sem emlékszik? Sssssssssssssssss ... !

ÖREGASSZONY Hagyja abba! *(Sírni kezd, megadja magát)*

ÖREGEMBER *(megáll)* Utána béke volt? Nyugalom? Éjjel jöttek, hogy visznek bennünket északra. Ez már megint nem Magyarország! Vegyük tudomásul, hogy hazátlan bitangok vagyunk. Azok anyyira ott-hon voltak, hogy anya még a nyelvüket sem értette! Szóktünk át a határon! Két kiskgyerekek! Elapadt a teje. Azt hiszi, hogy én nem félttem? És utána béke volt? Nyugalom? Megtúrtek bennünket! Igen, megtúrtek! Aztán a tanácsi kopók! Hová rejtették el a zsirt? *(Egyre eszelősebben folytatja, az öreg-asszony maga elé mered)* Hogy bírja etetni ezt a négy gyereket, Mari néni? Miféle segély-csomagot kaptak, Mari néni? Milyen rádiót hallgatnak, Mari néni? Hol van a férje, Mari néni? Sok kémet fölakasztottak mostanában, Mari néni! Írja alá, különben megkocsikáztatjuk a férjét, Mari néni! Aztán az ávosok! Honnan ez a karácsonyi lap, Mari néni? Az idén nem kaptak üdvözlőlapot, Mari néni? Miért hagyta ott a férje Sztalinvárost, Mari néni? Aztán másfél évig a kórházban! itélet nélkül! Wipla! Piroska! Mester! Az eleven húsrá vereztek! Aztán Ötvenhat! Vigyáztunk a rendre! Itt rend volt! Élelmet gyűjtöttünk. Vittük a krumplit Pestre! Az utcákon szétaposott gyerekek, lángoló tankok. Most forradalom, holnap ellenforradalom! Aztán három évig a börtönben, mert krumplit vittünk Pestre! *(Megáll, kis szünet)* Hát elegendem volt! Tudja jól, hogy elegendem van ebből az egézből! Csak magunkban bízhatunk! Meg kell védenünk magunkat! Mindenütt fegyverkeznek! Háború lesz! *(A szekrényhez megy, gondosan összegyűjtött újságkivágások tucatját szórja ki)* Tessék, itt van, ezt írják! Atom-fegyverek! MX-rakéták! Neutron! Már annyi az atomtöltet, hogy hatszor föl lehetne robbantani a Földet! Már annyi, hogy tizenkilencszer! Már telje-sen mindegy! Új fegyverek! Tessék! Itt vannak a képek! Ezek már fényképezhető! Milyen lehet az, amelyiket még tilos fényképezni! Milyen, ami még

ÖREGASSZONY (a *periszkóphoz megy*) Odafönt nyugalom van. A kiskapu zárva. És trágyaszag. ÖREGEMBER Azt is látja?

ÖREGASSZONY Azt nem. De érzem. Nagyon. ÖREGEMBER Rendben van. Ez most egészen jól ment. Mindig így kellene. ÖREGASSZONY Menjünk ebédelni. Ehes vagyok.

ÖREGEMBER Együnk itt. Még soha nem ebédeltünk itt. Próbáljuk ki!

ÖREGASSZONY Azt már nem. Nem azért főztem, hogy májkonzervet egyek hagymával. A kenyér is száraz.

ÖREGEMBER Mert nem hozott frisset. Mindig elfelejti. Ezerszer megmondtam, hogy itt mindig legyen friss kenyér. . . Délben az ebédet is le lehetne hozni.

Az Öregasszony meg akarja szakítani, de az Öregember nem engedi

Soha nem tudjuk, hogy mikor, melyik pillanatban robban föl a világ.

Közben az Öregasszony szedegeti a széthullott újság-kivágásokat

Olvastam, hogy Pesten, a föld alatt működik egy atomkórház. Több ezer személyes. A készenlét állandó. Az ügyelet minden nap megterít, hozzák az élelmet, előkészülnek a találásra és várnak. Ezt nem véletlenül találtak ki! Képzelve csak el! A műtők elő-készítve, az ágyakban frissen mosott lepedő, ragyog minden a tisztaságtól, érkezik a meleg leves, a főzelék, a friss kenyér, a fasiozott, a lekváros fánk. Egy ideig várakoznak, aztán elviszik. Gondolom, az iskolákba viszik. Vagy az üzemi étkezdékbe. Ott nem is tudják, hogy milyen ebédet esznek minden nap. Talán még szidalmazzák is! És ez így megy minden nap. Folyosók, hatalmas kórtermek, ebédlők. Mekkora nagy csönd lehet! Csak a gépek zümmögnek. Mindent gépesítettek! Műszerfalak. Állandó rádió és televíziós összeköttetés valamilyen központtal. Ezt a bunkert mégsem cserélném el! Azt már régen földérintette az ellenség, bejelölték a térképeken, a rakéták számára kijelölt célpont. Csak egy gombnyomás és kész. A miénket még a szomszéd sem tudja. Nem bízhatunk senkiben. Azért nem ár-tana az ebédet nekünk is lehordani, itt enni. Oda-fönt nem ehetsz nyugodtan. Egy perc, s legföljebb a trágyadombig juthatsz el. Akkor meg hiába volt minden.

ÖREGASSZONY (*megpróbál elszabadulni a mondatok hatásától*) Azt már nem. Hogy a fájós lábammal minden áldott nap ötször-hatszor másszak ide le, az-tán föl. Ezt nem kívánhatja.

ÖREGEMBER (*elgondolkozva*) Itt kellene aludni is. Mi történik, ha álunkban ér a támadás? ÖREGASSZONY (*leül*) Aludni? Itt??

ÖREGEMBER És itt kellene reggelizni, vacsorázni is. Ez biztonságosabb, mint odafönt. S legalább tudnék végre nyugodtan aludni.

ÖREGASSZONY (*lecsatolja a bukósisakot*) Csak nem képzeli, hogy én ebbe belemegyek?

ÖREGEMBER Akkor nem kellene éjszakánként lejönnöm.

ÖREGASSZONY Maga meg azt mondta, hogy hasmenése van. Amit nem is csodálnék már!

ÖREGEMBER Minden éjszaka lejövök. Ellenőrzöm a berendezést, egy ideig hallgatom a rádiót. A múlt-kor is leizzadtam, mert az egyik adón katonaindulót játszottak.

ÖREGASSZONY Miért nem mondta? Én meg itatom magát a gyógyteákkal.

ÖREGEMBER Olyan is a gyomrom, mint a vas. De félek! Értse meg, félek! Amíg nem járom végig az éj-szakai ellenőrző körutat, addig nem tudok elaludni.

ÖREGASSZONY Itt aludni? Mint egy sírkamra! Azt már nem! Hogy itt penészedjek?

ÖREGEMBER Nem tart örökké! Csak amíg túlleszünk rajta. Utána fölme gyünk.

ÖREGASSZONY (*egyre erősebb indulatba kavarodik*) Min leszünk túl? A háborún? Meg van maga zava-

rodva? Hogy itt várjam ki a háború végét? Még el sem kezdődött!

ÖREGEMBER Csak addig. S utána azt a néhány hetet, hónapot.

ÖREGASSZONY Ezt komolyan mondja?

ÖREGEMBER A legkomolyabban.

ÖREGASSZONY Nem! (*Kirobban*) Azt már nem! Maga teljesen megőrült! Van háza, meleg szobája, nyugdíjat kap, élhetne, dolgozhatna a kertben, ehelyett itt akar élni, ebben a nyirkos pincében! Ember maga? Patkány!

ÖREGEMBER Patkány?

ÖREGASSZONY Engem is arra kényszerítene, hogy itt raboskodjak? Hogy itt dögöljek meg? Nem! Nem és nem! Most voltam itt utoljára! Nem kényszeríthet! Megmondom a fiának, a lányainak! Kiröhögik!

ÖREGEMBER Azt mondta, hogy patkány?

ÖREGASSZONY Elvitetem a díliházba, a többi nagy-eszű közé!

ÖREGEMBER A patkány megérzi a veszedelmet. A patkány a legértelmesebb állat.

ÖREGASSZONY A díliházba! Oda való! Tudtam én, hogy oda való! Csak féltem magától! De most már elég volt! Nem félek! Csináljon, amit akar! De nélkülüm! Elegendem van ebből! Elegendem van ebből a rohadt játékból!

ÖREGEMBER (*keresgél a detektoros rádión, elgondolkozva figyel az Öregasszonyt*) A patkány túléli. A földrengést is túléli. Megérzi.

ÖREGASSZONY (*indulni akar, szinte remeg az idegességtől*) Jön vagy nem jön? Többé nincs riadó! Új életet kezdünk! Végre élni fogunk! Úgy, mint elások! A Józsi bácsit meg a másik kettőt László-nap-ra levágjuk!

ÖREGEMBER (*hallgatja a rádiót, az arca hirtelen elváltozik, feszülten figyel*) Pszt! Hallgasson már!

ÖREGASSZONY Nem érdekel! Én elmegyek. (*Tétovázva indul az ajtó felé*)

ÖREGEMBER (*fokozódó izgalommal*) Megszakadt az adás! Várjon már! Hallja! (*Soha nem látott izgalmi állapotban*) Megszakadt az adás! Azt mondja, hogy (*Szinte önkívületben, ismétli a rádióbemondó szavait, görcsösen szorítja a fülhallgatót*) ADÁSUNKAT MEGSZAKÍTJUK! FIGYELEM! ADÁSUNKAT MEGSZAKÍTJUK! FIGYELEM! FIGYELEM! (*Izgalommal telített hangja hűvösödik, kimért lesz*) AZ EGÉSZ ORSZÁG TERÜLETÉRE! AZ EGÉSZ ORSZÁG TERÜLETÉRE! LÉGIRIADÓ! LÉGIRIADÓ! (*Halkan*) Hall-ja? Hallotta? (*Izgatottan*) Légiriadó! Ismétlik! Hallgassa már, ismétlik! Szólnak a harangok! A szirénák! Légiriadó! Atomtámadás! Gyorsan! Mindent a tervek szerint!

ÖREGASSZONY (*megbűvölten áll, alig tudja fölfogni, hogy mi történik, de látva az Öregember rendkívüli izgalmit, a hatása alá kerül*) Nem igaz, mondja már, hogy nem igaz!

ÖREGEMBER (*határozottan*) Gyorsan az ajtót! Tömítés! Szigetelés! Általános riadó! (*A periszkóphoz ugrik*) Gyorsan, amíg nem késő! (*Vissza a rádióhoz*)

ÖREGASSZONY Jajistenem! (*Teszi a dolgát, gépies mozdulatokkal dolgozik*)

ÖREGEMBER (*felkiált*) Megint mondja! (*Ismétli*) AZ EGÉSZ ORSZÁG TERÜLETÉRE! LÉGIRIADÓ! Érti?! Légiriadó! Kitért a háború! Itt van! Támadnak! Bombáznak! Rakéták! A gyerekek! János, Éva, Juliska, Katalin!

ÖREGASSZONY (*hisztériás állapotba kerül*) Jánoskám!

Évike! Juliskám, Katalin!

ÖREGEMBER Az unokák!

ÖREGASSZONY (*mereven, de közben gyors, begyakorlott mozdulatok*) Péterke! Ágnes, Julcsi! Pista, Évike! Ferkó!

ÖREGEMBER Zsuzsika! Zoli!

ÖREGASSZONY Kiskató! Jajistenem, jajistenem, igaz ez?

ÖREGEMBER Hallgasson bele!

ÖREGASSZONY (*nem bírja tovább idegekkel, szédeleg*) Jajajajaj! Mi lesz veletek? Drágáim! Mi lesz most? Jajajajaj! (*Hisztérikus zokogásba kezd, lehanyatlik a fotelbe. Az Öregember vizet visz, itatja*)

ÖREGEMBER Nyugodjon, no, nyugodjon már meg! Ne

veszítsük el a fejünket. Mindent a tervek szerint kell tennünk, s akkor nem lehet baj!

ÖREGASSZONY (ismétli az öregember korábbi szavait) Dülnek, roskadnak a panelházak! Nagy tömeg! Menekülnek! Jajajajaj! (Dühödten föleszmél, minden robbanó hisztériás indulata az Öregemberre zúdul) Mit áll itt? Menjen azonnal, és hozza őket ide! Azt ígérte, hogy megvédi őket! Menjen már, ne álljon itt! (Zokog)

ÖREGEMBER Nem lehet! Értse már meg, hogy nem lehet! Talán még nem történt bajuk, s időben meg-érkeznek. Elférünk! Nyugodjon meg! (A rádióhoz megy) Túléljük!

ÖREGASSZONY (mintha nem is hallaná) Elpusztul-nak! Megölik őket! Mi meg itt! Mi értelme lesz nélkülük?

ÖREGEMBER (figyeli a rádióadást, a keresőn babrál) Hallgasson már! Nem értek semmit!

ÖREGASSZONY Hogy tud ilyenkor rádiót hallgatni? ÖREGEMBER (üvölt) Csendet! (Feszülten figyel, a hallott szavakat ismétli) ÖLTÖZTESSEK FEL A GYERMEKEIKET! KAPCSOLJÁK KI A LAKÁSBAN LEVŐ FUTÓTESTEKET! KAPCSOLJÁK LE A GÁZT, A VILLANYVILÁGÍTÁST, ZÁRJÁK EL A GÁZHÁLÓZATOT, VALAMINT AZ ELEKTROMOS HÁLÓZAT HÁZBAN LEVŐ FŐKAPCSOLÓJÁT. A KÁLYHÁKBAN, TŰZHELYEKBE A TŰZET GYORSAN OLTSAK EL, HA AZ ABLAKNYÍLÁSUKON REDŐNYÖK VANNAK, AZOKAT ERESSZÉK LE! FORDÍTANAK FIGYELMET A SZOMSZÉDOK RIASZTÁSÁRA IS, MERT ELŐFORDULHAT ...

ÖREGASSZONY (úgy nézi az Öregembert, mint egy földöntúli jelenést, mereven mondja) A János ilyen-kor dolgozik. Marika is dolgozik! Mi lesz a gyere-kekkel? Édes jó istenem, mi lesz velük ...

ÖREGEMBER Hallgasson már! AZ ÓVÓHELYRE HALADVA NE ENGEDJÉK EL MAGUKTÓL (A mondat megszakad. Rövid csönd, az öregember kívülten mered maga elé) Vége. (Csönd) Nincs tovább! Meg-szűnt az adás! (Megborzadva babrálja a rádió keresőjét) Találat érte a rádiót! Az adóközpontot! Pestet! Vége! (Leveszi a fejhallgatót. Nézi maga elé, mint aki nem ért valamit)

ÖREGASSZONY Akkor ... Ez nem igaz! (Odarohan, kikapja az Öregember kezéből a hallgatót. Kis szünet) Csönd van. Úristen, mekkora nagy csönd van! Halló! Halló! Szóaljjon meg már valaki! (Eszelősen körbenéz) Mi pedig élünk!

ÖREGEMBER (a hangja furcsa. Gépiesen beszél, szinte rekedten, arcán is érezni, hogy valamit nem ért) Nyugodjon meg! Várni kell. Mást nem tehetünk. Minden úgy történik, ahogy az várható volt. Eddig minden úgy történt. (Főlélenkül, újra a régebbi, ha-tározott hangon) Még a hisztériás rohamja is! Most várunk kell! Nemsokára megérkeznek a gyerekek. Figyelje a periszkópot! Átvészljük, csak nyugodjon meg!

ÖREGASSZONY Hogy tud ennyire nyugodt lenni? (Leteszi a fülhallgatót) Ennyire ... Ennyire szentvtelen! A gyerekei, az unokái életveszélyben, maga meg itt prédikál a nyugalomról.

ÖREGEMBER Egyetlen esélyünk a fegyelem! (Közben a rádiót babrálja, a vezetéket vizsgálja) Itt minden rendben fog menni! Ellenőrizzük a védőberendezést!

ÖREGASSZONY (a kemény szavakra összeesik, erőt-lenül) Nem bírok fölállni. (Próbálkozik) Elhagyott az erőm. Nincs erő a lábamban! (Nem tud fölállni)

ÖREGEMBER (határozottan) Térjen már magához! (A szekrényhez megy) Mindenre gondoltam. (A szekrényből csatos üveget vesz ki, tölt a lavórba) Ez jó lesz! Fűzfalevélből főztem! (Norton-kút, vizet pumpál a lavórba) Ha nem volna vizünk, sokáig nem bírnánk! (Gyerekes örömmel) Mennyit kinlódtam vele, és most jön a víz! Tiszta víz! (Törülközővel, lavórral az Öregasszonyhoz megy. A megnevdesített törülközővel dörzsöli az Öregasszony lábát. Mindez gyorsan, főlszeges mozdulatok nélkül történik)

ÖREGASSZONY Hagya már, jó lesz.

ÖREGEMBER (segít az Öregasszonynak fölállni) Ellen-őrizze a védőberendezést! Ajtó?

ÖREGASSZONY Rendben. (Gépies mozdulatok)

ÖREGEMBER Levegőcsó? (Közben a rádióhoz megy)

ÖREGASSZONY Rendben!

ÖREGEMBER Ólomketrec?

ÖREGASSZONY (odamegy az ólomketrechez, kinyitja az első üveges kémlélőnyílást, rémülten suttogja) A Jóska! A Jóska megdöglött!

ÖREGEMBER (megdöbbenve) Mit mond?

ÖREGASSZONY Megdöglött a Jóska!

ÖREGEMBER Mi??? A Jóska? Az nem lehet!

ÖREGASSZONY (mereven nézi a nyulat) Nézze már! Megdöglött a Jóska!

ÖREGEMBER (odarohan, földönti a lavórt) Az nem lehet! (Teljesen megkavarodik) Tévedés történt! Én csak! (Szalad a rádióhoz, megkövülten hallgatja) Süket. Nem szól! Ezért nem szól! (Kis szünet) Kitért a háború. (Nézi az Öregasszonyt) Én az előbb ... Most tényleg háború van! Érti? Kitért a háború! Én az előbb ki akartam próbálni, de most ...

ÖREGASSZONY (lassan felfogja, hogy mi történik) Az előbb! Az előbb játszott!

ÖREGEMBER (nem engedi beszélni, érezni a hangján, hogy most valóban hiszi azt, amit mond) De most valóban néma! A Jóska megdöglött! Háború van! (Egyre eszelősebben dobálja a szavakat, mondatokat) Megéreztem! Tudtam! Légitradó! Egyfázisú atom-bomba! Riadó! Patkányok! Riadó! A csepphasadás tünetei! (Ide-oda rohangál, közben fölkap egy rongyot. Törülget, igazgatja a tárgyakat, mintha „előkészítené” a bunkert) A robbanási gombafelhők kialakulása! Tartózkodó terek! A különböző anyagok felezési rétegvastagsága! Mit áll ott? Gyorsan a védőlemezt! A léglékhullám terjedési sebessége! (Mint egy bajelhárító imát, úgy hadarja) „A radioaktív ki-szóródás területének méreteit és ezek hatásait, a vár-ható sugárszinteket, illetve a sugárdózis mértékét különböző méretű magfegyverek és különböző nagyságú szélsőségek figyelembevételével az erre vonatkozó számítási módszerek és táblázatos segédletek felhasználásával előre meg tudjuk határozni.” (Mint-ha ez a hosszú mondat megsokszorozta volna az erejét. Kinyitja a szekrényt, mozdulatai egyre nyugodtabbak. Kivesz egy táblázatot) Rombolási zónák. A lélegzőcső! (Csipőfogót vesz, amennyire csak lehet, elzárja a lélegzőcsövet) Most jó lesz. A föld szigetel. Megvéd az anyaföld. Nyugalom.

ÖREGASSZONY (már kifutott belőle minden indulat. Mintha álmodná az egészet. Főlerősítette a védőlemezt, lezárta a kémlélőnyílást, s megbabonázva nézi az Öregembert. Lassan felocsúdik) Az előbb játszott, most...

ÖREGEMBER (teljes meggyőződéssel, szinte magának is mondja) Most nem játszom. A Jóska megdöglött. Sugárfertőzés. A rádió elnémult. Háború van. (A rá-dióhoz megy, tekergeti a keresőt, feszülten figyel. Közben) Periszkóp?

ÖREGASSZONY (érzi, hogy az öregember igazat mond. A periszkóphoz megy) Semmi. Kerítés. Kiskapu.

ÖREGEMBER Macska?

ÖREGASSZONY Nincs.

ÖREGEMBER Kendermagos?

ÖREGASSZONY Nincs.

ÖREGEMBER Mit lát?

ÖREGASSZONY Kerítés. Kiskapu. Süt a nap.

Hosszabb csönd. Az Öregember a rádiót próbálja megszólaltatni, de nem sikerül. Ül, döbbenet néz maga elé. Az Öregasszonynak már elszáradt minden gondolata

(Még mindig a periszkópnál) Kerítés. Kiskapu. Süt a nap.

ÖREGEMBER Nincs adás. Megszakadt az adás. Az előbb még zenekari muzsika. (Visszafojtott hangon) Az úristenit! Kitért a háború! Élünk.

ÖREGASSZONY (már sírni sem tud) A gyerekek. A panelházak. Süt a nap.

ÖREGEMBER Ne beszéljen! Fogy a levegő. (Szemei végigvonulnak a bunker berendezésén) A Jóska légmentesen elzárva. Mi is légmentesen el vagyunk zárva. Úljunk le. Várakozzunk.

Leülnek a fotelbe. Meredten ülnek

Ne mozogjunk, mert akkor szaporábban lélegzünk. Ülnek.

Csönd

A bukósisak!

Kapkodva fölveszik a bukósisakot. Leülnek. Hosszabb csönd

ÖREGASSZONY (kis tusakodás után megszóla) Éhes vagyok.
ÖREGEMBER (nem hallja, maga elé, gondolkozva) Ihh. Ihh nicht bin ... fuj ... fuji ... (Erősen gondolkodik)
ÖREGASSZONY Mit mond?
ÖREGEMBER Ihh nicht ... (Feláll, a szekrényhez megy, keresgél a fűzetben) Feind. Ihh nicht bin Feind. (Visszaül)
ÖREGASSZONY Mi az?
ÖREGEMBER (kis ideig ül, majd hirtelen újra a szekrényhez megy, a zászlóköteget az asztalra teszi. Visszaül) A többi szótárral elkéstünk.

Ülnek. Kis szünet

ÖREGASSZONY Éhes vagyok. ÖREGEMBER (kis szünet után) Együnk.

Gyors, kimért mozdulatokkal terítenek. Az öregember kenyeret szel. Az Öregasszony konzervet bont

Száraz. Mondtam, hogy minden nap hozzon friss kenyeret! (Esznek)

ÖREGASSZONY (hányingerrel küszködik) Nem tudok enni.

ÖREGEMBER Én sem. (Abbahagyják)

ÖREGASSZONY Meddig elég a levegő?

ÖREGEMBER Nem tudom. Sokáig. Ki kellett volna próbálni. Nem hallgatott rám. Jó, hogy elkészültek a levegőkamrák. Az is néhány nap. Utána a szűrőn is kaphatunk. Attól függ, hogy a rombolás melyik zónájában vagyunk.

ÖREGASSZONY És utána? Mi lesz utána?

ÖREGEMBER Mi után?

ÖREGASSZONY Ha fölmehetünk.

ÖREGEMBER Nem tudom, hogy ki támadott. Talán a támadó is elpusztult. Legyen nyugodt. Van rizs, van pálinka, rágógumi, csokoládé, zászlók. Főlkészültünk. Mi főlkészültünk. Biztonságban vagyunk! Csak a gyerekeket ne kérdezze. Azt nem tudom. Reménykedjünk.

ÖREGASSZONY (megrokskad, keresztet vet, imádkozni kezd, de egy idő után hirtelen kiesik a gépies mormolásból) Nyitva az ajtó. Mindent elvihetnek.

ÖREGEMBER (lesújtóan nézi) Kik?

ÖREGASSZONY (mormol tovább, majd könnyek nél-(kül sírni kezd) János! Éva! Kiskató!

ÖREGEMBER (belevág, ordít) Csöndet! Elég legyen! Ne kezdjen most hisztériázni, mert leöntöm egy lavór vízzel!

ÖREGASSZONY (főllál, a szekrény és a periszkóp közötti részen a szekrény mögé bújik. Kisvártatva előjön, visszamutat) Ezzel most mit csináljak?

ÖREGEMBER Megtanulhatta volna! Figyeljen. (A szekrény mögül előhossa a bilit, a boltíves ajtó mellett kis kazetta, egy kart meghúz, lehajlik egy lemez, a bilit ráteszi, a kart újra meghúzza, a lemez eltűnik, majd előtűnik) Így. Teljes komfort.

ÖREGASSZONY (leül. Kis szünet) Most mit csináljak? Nem tudok így ülni. Tétlenül. Valamit csinálni kéne.

ÖREGEMBER (forgatja a rádió keresőjét) Ellenőrzés!

Ajtószigetelő ! Lélegzőcső ! Periszkóp!

ÖREGASSZONY (gépiesen ellenőriz, a nyulaknál) Winston úr eszik. Mистер Dönci ugrál. (Megdöbbenve felsikolt) Mozog a Jóska!

ÖREGEMBER (feszülten figyel a rádiót, nem hallja) Pszt!
Csönd legyen!

ÖREGASSZONY Hallja! Mozog a Jóska: Jöjjön már! Él a Jóska!

ÖREGEMBER (az arcra, a mozdulatra leveszi a fül-hallgatót) Mit mond? A Jóska?

ÖREGASSZONY Igen! Jóska bácsi él! Semmi baja!

ÖREGEMBER (odarohan) Az nem lehet! (Nézi) Elkábult volna? Biztosan kisebb adag ! Dózis! (Örvend a megkapott szakkifejezésnek, belekapasztkodik) Dózis ! Kisebb dózis!

Az Öregasszony le akarja venni a védőlemezt

Ne! Az istenért, mit csinál? Megfertőz! Kisebb dózist kapott! Szelelt a lélegzőcső!

ÖREGASSZONY (robbanni készülő nyugalommal) En-nek nincsen semmi baja! Nem is volt! Ez eddig aludt! Érti már?

Józsi bácsi elaludt! (Gúnyosait) Szunyókált! Szendergett!

ÖREGEMBER (kapkodva) Az nem lehet! Kisebb dózist kapott. Elkábult! A rombolási zóna határán vagyunk! A rádió! (Összezavarodik) A rádió néma! Háború van!

ÖREGASSZONY (szinte eszelősen, kirobban) Megint komédia! Ez egy diliház! Egy dilibunker! (Indul az ajtó felé, a bukósisakot a földre dobja) Elég volt! Most aztán elég volt!

Teljesen megőrjít! En még azt hittem ! Gyalázatos!

ÖREGEMBER Álljon meg! Sugárveszély!

ÖREGASSZONY Nem tarthat itt!

ÖREGEMBER Ne menjen! Megölik! Mit csinál?! (Próbálja visszarántani az Öregasszonyt, de már nyílik a boltíves ajtó.

Az Öregember rémülten ugrik a szekrény és a zsákok közötti titkos óvóhelyre, ki-nyitja, bezárkózik

ÖREGASSZONY (a boltíves ajtó nyitva marad) Teljesen megőrjít!

ÖREGEMBER (a rejtett óvóhelyről) Minden próba-ellenőrzés nélkül fölment.

Üres a szin. Rövid szünet

(A rejtett óvóhelyről) Makmakmakmakmak! Nyuszikák! (Hallgatózik) Mистер Winston! ... Mистер Dönci! ... Továris Józsi! ... Az anyátok jó-istenit, éltek még? (Rövid szünet) Makogjatok már! ... Most némák vagytok, mi?! ... Nyuszik! Nyuszikák! Kijöhettek? ... Makmak? Makmakmak? ... Makmakmak? ... Könyörgöm, makogjatok már! . . . Erre nem gondoltam. Itt fogok meg-rohadni. Megöl az a vénasszony engem is. . . . Makmak? Úgy egyetek, hogy halljam! Tessék hangosan enni! Harsogjon a sárgarépa! ... Már megint többet tudtok, mint én. Ti mindig többet tudtok, mint én! Mindent láttok! ... Makogjatok már valamit!

Rövid szünet. Váratlanul zene erősödik, majd a létrán jön lefelé az Öregasszony, kezében táskarádió

ÖREGASSZONY (diadalmasan) Hallja? Szól! (Csavargatja az állomás keresőjét) Mindegyiken szól! (Keresi az Öregembert) Bújjon már elő! Nem történt semmi! Hol van? Hova lett? Nincs háború! Csak annyi történt, hogy a Jóska elaludt! A maga híres rádiója meg elromlott. Vagy elrontotta.

ÖREGEMBER (előjön, indul a nyúlketrec felé)

ÖREGASSZONY (megütközve nézi, ezt a rejtett óvó-helyet még nem látta) Ez meg micsoda?

ÖREGEMBER (a nyulaknak) Makmak!

ÖREGASSZONY (nézi az óvóhelyet) Erről eddig nem tudtam!

Mi ez? Ide csak egy ember fér bel!

ÖREGEMBER Meg akart ölni! Kinyitotta az ajtót! Engedély

nélkül kinyitotta az ajtót!

ÖREGASSZONY Szóval így állunk!

ÖREGEMBER Itt hagyott! Meg is ölhetett volna! Honnan tudta biztosan, hogy nincs sugárveszély! Itt hagyott!

ÖREGASSZONY (gúnyosan) Hogy lassabban fogyjon a levegő!

ÖREGEMBER Kinyitotta az ajtót! Semmi óvatosság! (Fejből idéz) „A MENTÉSI MUNKÁLATOK MEG-KEZDÉSE ELŐTT BIZTONSÁGGAL MEG KELL ALLAPÍTANI, HOGY ...”

ÖREGASSZONY Elég!! Vagy följön magától, s abba-

hagyja ezt az örültséget, vagy hívom a doktort, hogy vigyék a dílházba!

Rövid szünet, csak a rádió szól. A két öreg mereven nézi egymást

Jön vagy nem jön?

ÖREGEMBER Hát nem érti? Még mindig nem érti? ÖREGASSZONY Ne folytassa! És megpróbáltam magát megérteni! Én aztán igen! Egész életemben igyekeztem megérteni a maga különös dolgait! Amíg mások a házukat hozták rendbe, meg a gyerekeiket pénzelték, addig mi májkonzervre gyűjtöttünk! Meg tej-porra! Hordtam a földet, tapasztottam! Elég volt! Ez már téboly! *(Indul a boltíves ajtóhoz)*

ÖREGEMBER *(megelőzi, becsukja az ajtót, csöndesen mondja)* Ne menjen el. Így ne menjen el. Beszéljünk meg újra mindent. Ülünk le!

ÖREGASSZONY Képes volna megint megszédíteni! Azt már nem! *(Idegesen rángatja a létravonó fogantyúját)* Mindig csak fogadkozik! Aztán újra kezdődik az egész! *(Hatalmas robaj a kútból)* Mi történt?

ÖREGEMBER A létra! *(Kinyitja az ajtót)* Lezuhant a létra!

ÖREGASSZONY A létra?

ÖREGEMBER Mit csinált, maga szerencsétlen? Nem tudunk fölmenni!

ÖREGASSZONY Az nem lehet! Valahogyan csak föl lehet menni!

ÖREGEMBER *(vizsgálja a szerkezetet)* Elpattant. Leszakította. *(Megnyugszik, önelégült mosoly)* Innen sehogy.

ÖREGASSZONY Nem tud fölmászni?

ÖREGEMBER Hogy másznék? Őt és fél méter!

ÖREGASSZONY *(a kétségbeesés kerülgeti, szinte megszikkad)* De szerencsétlen vagyok! Minek jöttem vissza? *(Kis szünet)* Most mi lesz?

ÖREGEMBER Semmi.

ÖREGASSZONY *(kiabálni kezd)* Csináljon már vala-mit! Ne ácsorogjon!

ÖREGEMBER Nem én rontottam el a létravonót! Kapkod, mindig kapkod! Ha tudja, csinálja meg! *(Leül a fotelbe)*

ÖREGASSZONY Csak nem akar itt maradni? ÖREGEMBER

Semmit nem tehetünk. Ez lesz az igazi próba! Főpróba!

ÖREGASSZONY *(szólni akar, de meggondolja magát. Kis szünet után)* Hol van az a láncos kampó, amivel a létrát a múltkor fölhúzták?

ÖREGEMBER Már nem emlékszik? Maga vitte föl, s nem hozta vissza!

ÖREGASSZONY A szomszéd kérte kölcsön.

ÖREGEMBER Pedig megmondtam, hogy innen semmit ne vigyen el! Most jól megcsinálta! Gratulálok! Be vagyunk zárva!

ÖREGASSZONY De meddig? *(Kis szünet)* Figyelni kell a periszkópot, ha jön valaki az úton, akkor kiáltozunk.

ÖREGEMBER Figyelje csak!

ÖREGASSZONY *(a periszkóphoz megy)* Figyelem is. A semminél többet ér.

ÖREGEMBER Figyelje.

ÖREGASSZONY *(nézi a periszkópot)* Kerítés. Kiskapu. Senki.

ÖREGEMBER A tanya körül nagy a forgalom! De ha mégis lát valakit, akkor kiabáljon. Teli torokból. Azt hiszi, hogy kihallatszik? Annál már többet ér, ha levelet ír. Vagy táviratot küld: Itt ülök a bunkerben. Stop. Mentsenek ki. Stop. A Józsit nehogy fölébresszék. Stop.

ÖREGASSZONY Menjen már! . . . Ebbe nem lehet beletörödni!

ÖREGEMBER Bele kell törödni! A gyerekek most voltak, csak a jövő nyáron jönnek újra.

ÖREGASSZONY Előbb-utóbb csak észreveszi valaki, hogy eltűntünk!

ÖREGEMBER Előbb. Utóbb. A Zsuzska nénit három hónap után találták meg. Addig senki nem nyitotta rá az ajtót. Szétrágták . . .

ÖREGASSZONY *(közbevág)* Ne folytassa!

ÖREGEMBER Szétrágták a macskák.

ÖREGASSZONY Ne kózzon! *(Könyörögni kezd)* Csinálnál már valamit! Legalább próbálja meg! ÜREGEMBER *(a táskarádió keresgél, az egyik zenén megáll)* Együnk.

ÖREGASSZONY Egyen. Elment az étvágyam.

ÖREGEMBER Nekem most jött meg.

ÖREGASSZONY Gyűlölöm magát!

ÖREGEMBER Semmi akadály. Ha tetszik, ha nem, ez lesz az első igazi gyakorlat. Eles töltényekkel. ÖREGASSZONY Nem! Nem riadózik!

ÖREGEMBER Most is riadózik. *(A detektoros készülékhez megy, közben lekapcsolja a táskarádiót)*

ÖREGASSZONY Ne kapcsolja ki! Hallgatom! ÖREGEMBER Kimerül az elem. *(Viszi magával)* ÖREGASSZONY Az a rádió közös! Nem csak a ma-

gáé!

ÖREGEMBER *(az asztalra teszi a táskarádiót)* Ehhez pedig ne nyúljon! *(A szekrényhez megy, konzervet vesz ki, fölbontja, kenyeret szel. Leül, tempósan fa-latozni kezd)*

ÖREGASSZONY *(kötőzködik)* Ne parancsolgasson! Akkor nyúlok hozzá, amikor akarok!

ÖREGEMBER Próbálja meg!

ÖREGASSZONY *(egy ideig hallgat, latolgat)* Mindig ilyen volt.

Ilyen kegyetlen. Zsarnok.

ÖREGEMBER Soha nem értett meg.

ÖREGASSZONY Ezt már nem is lehet.

ÖREGEMBER Mindig jót akartam. *(Hűvös egykedvűséggel)* Teremtettem egy birodalmat. De maga csak színteléből volt mellettem. Ha tehette, szabotált.

ÖREGASSZONY Maga meg minden percemet beosztotta. Leskelődött utánam. Be kellett számolnom, hogy mit beszéltem a szomszédasszonnyal. Mit mondtak a boltban.

ÖREGEMBER Féltem, hogy eljár a szája. ÖREGASSZONY A cselédje voltam. Állandóan riadó! ÖREGEMBER *(megállítja)* Másképpen elpusztulunk.

Ez az egyetlen esélyünk. A külvilág hatalmas. Áramot adnak, el is vehetik. *(Megakad)* Hagyjuk abba! ÖREGASSZONY *(feláll, belenéz a periszkópba)* Senki.

(Asztalhoz ül. Eszik)

ÖREGEMBER Kér sót?

ÖREGASSZONY Igen. *(Kis szünet)* Meddig elég az élelem?

ÖREGEMBER Ha minden nap teleeszi magát és pocskol, akkor egy-két hónapig. Ha levest is főz és beosztjuk, akkor talán egy esztendeig is.

ÖREGASSZONY Egy év?! Mit fogunk itt egész nap csinálni? Megőrülök az unalomtól.

ÖREGEMBER Még ha fiatalabb volna. ÖREGASSZONY

Szégventelen. Mindig csak azon jár az esze!

ÖREGEMBER Nem szégyen az. *(A detektoros rádió-hoz megy, szereli)*

ÖREGASSZONY *(eszik)* Maga komolyan gondolja, hogy most ebben a bunkerben fogunk élni? ÖREGEMBER Komolyan.

ÖREGASSZONY És télen? Mi lesz a télen? Megfagyunk!

ÖREGEMBER Nem fagyunk meg. Meleg lesz mindig.

Pincemeleg.

ÖREGASSZONY *(elgondolkodva ismétli)* Pincemeleg. A nyugdíj!

ÖREGEMBER *(fölhorkan)* Mi van? Mit akar a nyugdíjjal?

ÖREGASSZONY *(ujjongva)* Hozza a postás a nyugdíjat!

Keresni fog! Megmenekültünk!

ÖREGEMBER Nem menekült meg. *(Hidegen)* Itt fog maradni.

ÖREGASSZONY Keresni fog a postás! Akkor kiabálunk!

ÖREGEMBER Nem fog kiabálni. *(Nem engedi szóhoz jutni az*

Öregasszonyt, hidegen mondja) Nem fog-nak bennünket megtalálni. Az álcázás tökéletes. Be-néznek a kútba. A létrát elnyelte a víz. A kút belső téglafala tökéletesen illeszkedik az ajtóhoz. Senki nem veheti észre. Nem is gondolnak rá. Még a víz-ben is kereshetnek. Legföljebb kihúzzák a létrát. Azt hiszik, elutaztunk. Eltűntünk.

Voltunk, nem vagyunk. Csak a háború után leszünk. Addig nem találnak meg.

ÖREGASSZQNY *(rémulten hallgatja)* De én ordítani fogok!
ÖREGEMBER Nem fog ordítani. *(Kis szünet)* Betömöm a száját.
ÖREGASSZQNY Megtenné?
ÖREGEMBER Meg. Csak nem képzeli, hogy föladom magam? Ha ellenkezik, akkor ...
ÖREGASSZQNY Akkor?
ÖREGEMBER Nem azért dolgoztam husz esztendeig ezen a bunkerben, hogy fölcseréljem egy gumiszobával. Azt nem! Háború lesz. Kivárjuk. Utána új életet kezdünk.
ÖREGASSZQNY Képes volna ... ? *(Megrázza a gondolat)* Maga képes volna megölni. Megfojtani. ÖREGEMBER Maga meg képes volna elvitetni. Kegyetlenebb nálam is!
ÖREGASSZQNY Én?
ÖREGEMBER Maga. A bolondokháza lassú halál. *(Közben az Öregasszony el akarja rejteni a nagy-kést)* Mit akar azzal a késsel? Le akar szűrni? *(Oda-megy, megfordul)* Tessék! Szűrjön le! Hátulról! Az-tán hova tesz? Szagolhat! Itt fogok bűdösödni! Bele-dob a kútba? Feljövök a víz tetejére! Felúszok és rohadok!
ÖREGASSZQNY Hagya abba! Azonnal hagyja abba!
ÖREGEMBER Álomban is ledőfhet. *(Visszamegy a rádióhoz)* Vigyázzon, nehogy nagyon spricceljek!
ÖREGASSZQNY Elég! *(Befogja a fülét)*
ÖREGEMBER Még védekezni sem fogok. Aztán mit csinál egy hullával? Mi?
ÖREGASSZQNY Aljas! Hogy lehet ennyire aljas!
ÖREGEMBER De finnyás lett! A nagy-kést meg dugdossa.
ÖREGASSZQNY *(sír)* Nem, nem.
ÖREGEMBER *(a nyulakhoz megy, vizet ad)* No, makmak! Ehhez mit szölk? Hogy bírtok ti ilyen bűdösben élni? Megszoktátok, bezzeg az Öregasszony finnyásabb! Egyetek csak, bűdösödjétek, megszokjuk mi is.
ÖREGASSZQNY Más megoldás nincsen?
ÖREGEMBER De van. A türelem.
ÖREGASSZQNY Végül is mit akar maga?
ÖREGEMBER Győzni.
ÖREGASSZQNY Győzni? Nevetséges! Miféle győzelem marad magának? Ugyan miféle? Megcsúfolja a nyulakat? Azokat a szerencsétlen nyulakat? A legújabb elnökről nevezi el a macskát?
ÖREGEMBER Fejezze be!
ÖREGASSZQNY Maga fél tölem! Legalább annyira, mint én magától!
ÖREGEMBER *(nyugodtan)* Igen. Sakk-patt! Döntetlen. Két király maradt a táblán. Nem tudjuk egymást bántani. Nem fog leszűrni, én sem fogom megfojtani. Öngyilkosok sem leszünk, pedig azzal egymást bosszantanánk. Hatalmunk mindössze az, hogy reszket tőlünk a másik. Sétálunk, sétálunk, kerülgetjük egymást, átkozódunk, estefelé kicsi ágyra lecsücsülünk, csüccs! Üldögélünk, alukálunk, vigyázunk egy-másra, nehogy a másiknak baja essék, és várakozunk. Ezt a táblát nem lehet fölborítani. Legföljebb új játékszabályt találunk ki. Nem érdekli az új játékszabály?
ÖREGASSZQNY Nem.
ÖREGEMBER Pedig érdekes.
ÖREGASSZQNY Fázok. Hűvös van.
ÖREGEMBER A szekrényben van kabát. Vegye föl.
ÖREGASSZQNY *(becsukja a boltíves ajtót, a szekrényből nagykabátot vesz elő)* Legalább a rádiót kapcsolja be!
ÖREGEMBER Fogy az elem.

Az Öregasszony fölveszi a kabátot, leül az ágyra. Az Öregember a rádiót szereli. Kis szünet)

ÖREGASSZQNY *(hirtelen földerül az arca, szinte lég-szomjas állapotban dadogja a fölfedezett gondolatot)* És ha! Figyeljen csak! És ha vége a háborúnak, azt mondta az előbb, ha vége a háborúnak, akkor föl-megyünk. De hogyan megyünk föl??
ÖREGEMBER *(mintha nem hallaná)*

ÖREGASSZQNY Hallja! Ha vége a háborúnak, akkor hogy jutunk innen ki?
ÖREGEMBER *(a detektoros rádióra figyel)* Leszakadt az egyik vezeték. Mindjárt jó lesz.
ÖREGASSZQNY Most aztán beleesett a vermébe! Maga ásta, itt vagyunk benne! Erre feleljen! Ha vége a háborúnak, hogy megyünk föl?
ÖREGEMBER Ne kiabáljon! Hagyjon már dolgozni!
ÖREGASSZQNY *(közelebb megy, majd egészen közel)* Nem hagyom! Nem válaszol? Mert tudja a választ! Mit csinálunk, ha vége a háborúnak? Hogy megyünk föl?
(Diadalmasan) Mert azt most is megtehetnénk!
ÖREGEMBER Majd akkor gondolkodunk.
ÖREGASSZQNY Nem lehet ilyen nyugodt! Ismerem én magát jól! Különbben nem volna ilyen nyugodt! Van megoldás! *(Nézi az Öregembert)* Van tartalék-lánc! Hát persze! Emlékszem, amikor a padlásról lehozta azt a láncot! Maga mindenre gondolt! Mindenből van tartalék! A tartaléknak is van tartaléka! Bunker a bunkerben. Egyszemélyes! Első a biztonság! Erre is gondolnia kellett! Van tartaléklánc! Van egy másik láncokampó! Hol van? Adja elő!
ÖREGEMBER *(megdöbben a szövegére)* Nem! Azt várhatja!
ÖREGASSZQNY Adja elő! Azonnal adja elő! ÖREGEMBER Maradjon már! Ne ordítson! Megszólalt a rádió. Mindjárt mondják a híreket. *(Bekapcsolja a táskarádiót is. Zene, halkan)*
ÖREGASSZQNY Azonnal adja elő a láncot!
ÖREGEMBER Nem adom!
ÖREGASSZQNY Ha nem adja, megkeresem!
ÖREGEMBER Azt keresheti!
ÖREGASSZQNY *(keresgél, forgat mindent. Az Öreg-ember egyre idegesebben figyel. Az Öregasszony ne-kwadulva dobál, szaggat)*
ÖREGEMBER *(felugrik)* Vigyázzon! A gázpalackok!
ÖREGASSZQNY *(nem hallja, drótokba kavarodik, hirtelen erős, sziszegő hang)* Jaj! Mi ez?
ÖREGEMBER Fedezékbe! Gyorsan! *(Tuszkolja az Öregasszonyt a rejtett, egyszemélyes óvóhelyre. Egy széket kilök, mindketten bepréselődnek, bezárul a falféreg rejtékajtó)*
ÖREGASSZQNY *(belülről, most ocsúdik)* Mi történt? Mi ez a hang?
ÖREGEMBER A gázpalackok! A semmisítő gázpalackok!

Kis szünet. A sziszegés erősödik

(Hangja az óvóhelyről) Ne morogjon! Fogy a levegő! Fogy a levegő!

Kis szünet, sziszegés, a zenének vége

Táskarádió : Kossuth Rádió, Budapest. Pontos időjelzést adunk. Tizenöt óra következik. *(Sípjel)* Tizenöt óra. Híreket mondunk. Híradásunk tartalmából. Amerikai egységeket vezényeltek a libanoni partok közelébe. TASZSZ-nyilatkozat a szovjet légtérbe behatolt repülőgép ügyéről. Csádban kiújultak a harcok. Energiaellátási gondok Jugoszláviában. NATO-hadgyakorlat Nyugat-Európában ...

Közben a hírek fölé úszik a két öreg közötti párbeszéd egy részlete, suttogva, mégis erőteljesen, mint egy éjszakánként kísértő, visszatérő álomhang. Eljut a nézőtér minden szögletébe, beleragad a fülekbe:

„ÖREGASSZQNY Mit fogunk itt egész nap csinálni? Megőrülök az unalomtól.

ÖREGEMBER Még ha fiatalabb volna! ÖREGASSZQNY Szégyentelen. Mindig csak azon jár az esze!

ÖREGEMBER Nem szégyen az.”

A sziszegés erősödik, a szín elsötétül, végül a petróleumlámpa világít. A színházi előadáson a legfrissebb hírek bejátszása. A mindenkori olvasó pedig hallgassa meg a Kossuth Rádió, az Amerika Hangja, a moszkvai adás és a Szabad Európa Rádió híreit. És akkor még nem tud semmit. És hiába megy le szép lassan a függöny, sziszegnek a semmisítő gázpalackok, ezzel csak a színházban van

-- VÉGE --

BALLA LÁSZLÓ

Fellhangok

Két lírai groteszk

A CSALÁD

Szereplők:

FÉRFI (Apa)

NŐ (Anya)

KISFIÚ

DOKTOR BÁCSI

MAGNETOFON FÉRFI (Magnetofon Apa)

MAGNETOFON NŐ (Magnetofon Anya)

MAGNETOFON KISFIÚ

Egyszobás lakás szobája

Első kép

FÉRFI Ha lennének gyerekeink, talán egészen másképp élnénk.

NŐ De hiszen vannak!

FÉRFI Edére gondolsz? A múltkor sem ette meg a sárgarépa-főzeléket. Cecília pedig folyton énekel, nem lehet kibírni. És mi lesz, ha ferdére nőnek a fogai?

NŐ Egyiknek se nőtt ferdére a foga. Még a Géának se.

FÉRFI De én mindig arra gondoltam kiskorukban, mi lesz, ha ferdére nőnek. Beleőrültem volna.

NŐ Inkább örülj, hogy teljesen egyenesre nőttek. FÉRFI Akkor miért vitted Zsoltot a Fogszabályozóba?

Talán azért, hogy megmutasd, milyenek az egészséges fogak?

NŐ Nem a Zsoltot vittem. A Gézát vittem, de akkor még kicsi volt, és ki se nőttek a fogai. Csak abban a házban lakott a varrónóm, azért jártunk oda.

FÉRFI Nagyon sok gondot okoznak a gyerekek. Na és megtalálád a varrónót?

NŐ Akkorra már elköltözött. Nem bírta nézni a sok ferde fogú gyereket.

FÉRFI Milyen jó, hogy a mi gyerekeinknek nincsenek ferde fogai!

NŐ Emlékszel? — a Géának majdnem ferdére nőttek.

FÉRFI Az nem a Géza volt, az a Gyula volt. Csak arra emlékszem, hogy nagyon izgultunk, mert messze volt a Fogszabályozó, és nehéz lett volna minden-nap odavinni a gyereket.

NŐ Nem is mindennap vittük!

FÉRFI Az igaz, de mégis rossz érzés, hogy olyan messze volt.

NŐ Én azt hiszem, örülhetünk, hogy olyan messze volt, így legalább eszünkbe se jutott, hogy elvigyük a Gyulát.

FÉRFI Az nem a Gyula volt. A Géának örültünk, hogy nem kellett elvinni.

NŐ Ugyan! — eszünkbe se jutott, hogy nem kell el-vinni.

FÉRFI De a Géza nem jutott eszünkbe, hogy ne vigyük el!

NŐ Ez igaz, de már nem emlékszem. Csak arra emlékszem, hogy a piros ruhám volt rajtam, mert készültem elmenni.

FÉRFI Hová készültél elmenni? Látod, ha ez most eszedbe jutna, talán arra is emlékeznél, hogy a Gézát nem jutott eszünkbe elvinni.

NŐ De hiszen eszünkbe se jutott, hogy elvigyük. Akkor hogy emlékezhethetnék?!

FÉRFI Eszedbe kell hogy jusson, ha egyszer nem vittük!

NŐ Most már emlékszem, hogy nem vittük, csak az nem jut eszembe, hogy a Gézát vagy a Gyulát nem vittük.

FÉRFI Nem emlékezhetsz, ha egyszer nem tudod pontosan, hogy melyiket nem vittük.

NŐ De tudom. Egyiket se vittük.

FÉRFI Az nem lehet, mert a Gyulának majdnem ferdére nőttek a fogai, a Géának pedig nem.

NŐ Összekevered. A Zsolt volt az, akinek semmi baja se volt.

A Géza fogain még most is meglátszik, hogy majdnem ferdére nőttek. A Gyulánál pedig eszünk-be se jutott.

FÉRFI Hívd be a Gyulát, majd ő megmondja. NŐ A Gyulát? Ki az a Gyula?!

Második kép

KISFIÚ (*ül a bilin*) Egy, kettő, három, sok.

FÉRFI Látod, milyen gyerek még?

NŐ (*odanéz*) Látom.

FÉRFI Olyan kedves, ahogy megoldja a példát, pedig ezt még nem is tudhatja. Az én időmben ezt csak később tanították.

NŐ Az én időmben még egyáltalán nem is tanították. Nem erre akartál kilyukadni?

FÉRFI Egyáltalán nem akartam kilyukadni. A tenger-alattjárók elvét nálunk csak a hatodikban tanították, ez a gyerek pedig már most tudja.

NŐ A mai gyerekek mindent korábban tanulnak. Emlékszem, egyszer kiszólitottak felelni, de olyan hideg volt, hogy nem jutott eszembe XIX. Lajos legnagyobb hadjárata.

FÉRFI Az nem is juthatott eszedbe, mert csak kis hadjáratai voltak.

NŐ De nagyon hideg volt. A jégkristályok miatt csak az ablak felső részén lehetett kilátni. Sose tudtuk, ki megy el az ablak előtt. A plébános urat is csak a kalapjáról ismertük meg, mert délelőtt csak ő járt kalapban.

FÉRFI Nem csodálom; a templomban hideg lehetett, alig várta, hogy feltehesse.

NŐ Ugy ültünk az osztályban, mint egy tenger-alattjáróban.

Ha betört volna a víz, besodorta volna a plébános urat is. A hasa kiállt volna a vízből, mint egy jéghegy csúcsa. De a gyerekekhez mindig kedves volt.

FÉRFI A kisebb csatákat mindig megnyerte, és a biztonság kedvéért sohasem kezdett nagyobbakba.

NŐ Ja, te már megint Lajosról beszélsz? Unom már, hogy örökösen erről beszélsz. De honnan tudta előre, hogy melyik csata lesz elég kicsi neki?

FÉRFI Talán érezte. Nagypapa is mindig megérezte, ha esni készült.

NŐ Jó, de azért ne hasonlítsd össze a Nagypapát XIX. Lajossal, még ha a Nagymama szerint hasonlított is rá. Különben is azt nem lehet érezni előre, csak utólag. Még egy király sem érezheti előre azt, amit csak utólag lehet érezni.

FÉRFI Utólag már nem érezte, hanem tudta. Biztosan más volt az oka. Kevés katonája vagy kevés el-lensége volt.

NŐ Reggel mindig felmentünk a kórusra, ott is hideg volt, utána meg az iskolában is hideg volt. A tanító úr nemegyszer azt mondta, menjünk haza, ilyen hidegben nem lehet sem tanulni, sem tanítani.

FÉRFI Nyáron kellett volna iskolába járnotok, akkor most többet tudnál.

NŐ Nyáron szünet volt, azért nem járhattunk iskolába.

Kimentünk az erdőbe gyíkot ütni.

FÉRFI Miért ütöttétek a gyíkokat? A gyíkok még egy-mást sem bántják.

NŐ Nem mi ütöttük, hanem a fiúk. Biztosan azért, mert olyan gyorsak voltak. Ha nyugodtan sétálgat-

nak a napok, talán eszünkbe se jut ütni őket. FÉRFI De a gyíkok félnek, mert tudják, hogy bántják

őket. Ezért nem mernek lassan menni.

NŐ De ha nem lettek volna olyan gyorsak, a fiúk nem ütötték volna őket.

FÉRFI Ezt nem tudhatod biztosan, mert mégiscsak bántották őket.

NŐ Azalatt tanulhattunk volna a jó melegben. Ha fázom, nem tudok tanulni.

FÉRFI Az én időmben a nyarak melegek voltak. A pipacsok és búzavirágok mocsanatlanul túrték a Na-

pot. Lisztesre puhult a por a kocsiúton, szinte meg-állt az idő a szemünk előtt, pedig még csak gyere-kek voltunk.
NŐ Istenem, hány éve is már annak?
KISFIÚ *(felkel a bíliről)* Egy, kettő, három, sok.

Harmadik kép

*Férfi és Nő nagy kettős ágyban, Kisfiú kiságyban.
Hangulatvilágítás*

FÉRFI Már alszik a kis drága. Sokat játszott ma, ki-fáradt.
KISFIÚ Nem alszom.
NŐ Bizony, sok dolog van vele egész nap, jólesik, ha elcsendesedik.
FÉRFI Ma a szomszéd gyerekkel játszott. Nem sok jót tanult tőle. Az a kölyök állandóan az apja holmijával játszik; mindent kicipel az udvarra, és nem szólnak rá. A múltkor egy térképet hozott ki. Ha jól láttam, Afrika térképe volt.
KISFIÚ Elő-India gazdasági térképe volt, az új bejelölésekkel.
NŐ A tejesnél ma száraz volt a zsemle. Nem hoztam csak kettőt. Tejbe áztatva meg lehet enni még holnapután is.
FÉRFI Nem lehet megenni.
NŐ Mert már megetted. Pedig azt akartam, hogy a gyerek egye meg. De neked hiába beszélek. A fene egye meg!
FÉRFI Nekem nem mondtál semmit.
NŐ Igen, mert elfelejtettem. De ennyit magadtól is tudhattál volna.
FÉRFI Éhes voltam. Azt hittem, nekem hoztad.
NŐ A férfiak sosem törődnek a gyerekükkel. Nem tudom, mi lenne velük, ha anyjuk nem volna. Tegnap is olyan szívesen megette mind a két zsemlet. Tej-be áztatva, mert kicsit már száraz volt. Sosem lehet friss zsemlet kapni. A frisset elszállítják a vendéglőbe, ide meg azt hozzák, ami ott megmarad.
FÉRFI A vendéglőben kellene venni a zsemlet. De az a baj, hogy ott csak ebédhez adják, külön nem. Legénykoromban mindig friss zsemlet ettem.
NŐ Legénykorodban! Talán mindennap friss húst is ettél!
FÉRFI Ne olyan hangosan, felébred a gyerek. KISFIÚ Mindent hallok.
NŐ Alszik szépen. Ma korán elnyomta az álom. Egészen szökére fakította a nap, olyan gyönyörű volt estére, mint egy szőke zsemle.
FÉRFI Vasárnap elviszem az Állatkertbe. Új kisviziló van. A múltkor megevett egy gyereket. Majd vigyázunk.
NŐ Istenem, ne beszéljünk erről. Még ebben a darabban sem.
FÉRFI Holnap megveszem a kisbiciklit. Majd eldugom a fűskamrában, hogy idő előtt meg ne lássa. KISFIÚ Mindent látok.
NŐ Nem tudom, nem kellene-e szemüveg a gyereknek. Úgy hunyorog néha, főleg amikor messzire néz. Emlékszel? — a Katus gyerekénél is így jöttek rá, hogy szemüveg kell neki. Sőt, nem is a szülők jöttek rá, hanem a kis Katus nagynénje, mert az ő gyereké-nek is szemüveg kellett.
FÉRFI Nem kell ennek szemüveg! Csak akkor hunyorog, ha nappal szembe néz. Akkor pedig mindenki hunyorog. Emlékezz, hogy csodálták a Nagypádat, mert még hetvenéves korában sem volt szemüvege.
NŐ Nagypának azért nem volt szemüvege, mert szürkehályogja volt. És nem hagyta magát megoperáltatni, mert attól félt, hogy megvakul.
FÉRFI De így se látott olvasni!
NŐ Nem.
FÉRFI Akkor hagyhatta volna magát.
KISFIÚ Nem megyek. Mindent látok és hallok.

Negyedik kép

DOKTOR BÁCSI Na, mutasd, kisfiam a torkodat!
KISFIÚ Anyuka, az nem szemérmetlen? NŐ Az nem, kisfiam.

KISFIÚ De van, amit megmutatni szemérmetlen, ugye, Anyuka?
NŐ Igen, kisfiam. De azt a cigányasszonyra mondtam a múltkor.
FÉRFI Miféle cigányasszonyról beszélsz, fiacskám? NŐ A napokban jártak itt. Rongyokat vettek. Oda-adtam nekik a régi kék kosztümömet, mert már rongyos volt.
FÉRFI Hogy lett volna rongyos, hiszen alig volt rajtad néhányszor?!
NŐ Ugyan! Emlékezz csak, éppen te mondtad, hogy ezt a rongyot már nem vehetem fel többé.
FÉRFI Nem emlékszem, de lehet. Na, mutasd csak, kis-fiam a torkodat a doktor bácsinak. Kutya baja a legénykének, ugye, doktor bácsi?
DOKTOR BÁCSI Öblögetni kell sósavval, no meg kamillával.
NŐ Ugyan, doktor bácsi, még viccnek is rossz! FÉRFI Csak ne mondjon semmi rosszat, doktor bácsi, nem szeretjük a betegséget a háznál.
NŐ Te csak ne szólj bele a doktor úr dolgába! FÉRFI Jó vérből való a gyerek, nem beteges fajta. Az apám se ment soha orvoshoz.
NŐ Csak hagyjad szegény apádat. Makacs volt, mint egy öszvér. Ki tudja, meddig élhetett volna, ha nem lábbon hordja ki a tüdőgyulladást.
FÉRFI Nem is akkor halt meg!
NŐ De örökké gyenge maradt a tüdeje.
FÉRFI Jó, hogy ki nem találsz, hogy a gyerek örökölte tőle.
NŐ Hál' istennek a gyerek az én nagymamám tüdejét örökölte. Annak kutya baja se volt egész életében. FÉRFI Mégis meghalt.
NŐ Ugyan, ne izetlenkedj!
KISFIÚ Én ismertem a Nagymamát?
FÉRFI Nem ismerted.
NŐ De ismerte, csak még nagyon kicsi volt.
KISFIÚ Akkor „kicsit” ismertem?
DOKTOR BÁCSI Két nap múlva ismét megnézem az öcskőst. Addig is kerülni a hideg vizet.
FÉRFI Hát hideg víz még kerül itthon, de majd kerüljük.
KISFIÚ A fagyalt is hideg víz?
NŐ A fagyalt egy pancs. Mindenféle betegséget lehet kapni tőle.
FÉRFI Mivel tartozunk, doktor úr?
DOKTOR BÁCSI Hálával.
FÉRFI Sokkal?
DOKTOR BÁCSI A szokásos.
NŐ Kisfiam, ne nyúlj az orrodba, nincs ott semmi! KISFIÚ A doktor bácsi messze lakik?
DOKTOR BÁCSI Miért, kisfiam?
KISFIÚ Jó lenne már indulnia, hogy még világosan hazaérjen.
FÉRFI Ne légy szemtelen! Amikor a doktor bácsi még ilyen taknyos kölyök volt, mint most te, nem volt ilyen szemtelen. Igaz, doktor bácsi?
DOKTOR BÁCSI Hát hogyne! A fiatal szervezet még szemtelen, és nem látja be, hogy szemtelenségének mértéke az idősebbek gyengeelméjűsége. Jó lenne ezt is oktatni az egyetemen, nemcsak a szív kopogtatását.
NŐ Emlékszel, amikor még a te szíved kopogtatott?! FÉRFI Emlékszem hát! Csak sohase tudtam eldönteni, hogy igaz volt-e vagy sem.
NŐ Ez nem eldöntendő, hanem kiegészítendő kérdés. KISFIÚ Ne beszéljeteK ilyen furcsán, mert allergiás vagyok.
DOKTOR BÁCSI Evés előtt vagy után?
FÉRFI Ugyan, doktor bácsi, csak pimaszkodik a kölyök. Majd adnék én neki, ha tényleg allergiás lenne!
NŐ Nem kell bántani a gyereket. Amikor még kis-lány voltam, gyakran kikaptam olyan dolgok miatt, amelyekről nem tehettem. Innen kezdve megtört a fejlődésem.
DOKTOR BÁCSI Kár.
FÉRFI Nem varjú a doktor bácsi, fiacskám!
KISFIÚ Kár.
NŐ Kár?
FÉRFI Nem kár! Azt talán én mondom meg, hogy ebben a házban mi kár és mi nem kár.

NŐ Mit ígértél, kisfiam?
KISFIÚ Semmit.
FÉRFI Én ígértem neki csokoládét, ha jó lesz. DOKTOR
BÁCSI Az jó lesz, hátha attól jó lesz. KISFIÚ És jó lett?
NŐ Ne szemtelenkedj, rólad van szó.
DOKTOR BÁCSI Toroklob esetén a kevés beszéd még
hasznosabb, mint a sok fekvés.
NŐ Leánykoromban én is sokat feküdtem toroklással.
KISFIÚ Kivel?
FÉRFI Mi az, hogy kivel?! Anyád leánykorában sokat feküdt
toroklob miatt.
KISFIÚ Ki miatt?
NŐ Nem ki miatt, hanem mi miatt.
FÉRFI Hagyd, ügysem érti!
KISFIÚ Doch! Ein gutes Kind weiss alles.
DOKTOR BÁCSI Va bene.
FÉRFI Qu'est-ce que c'est?
NŐ The grandmother is.

Ötödik kép

KISFIÚ Mondd, Apuka, te minden este fáradtan térsz haza a
munkából?
FÉRFI Nem, kisfiam. Én minden reggel vidáman indulok el a
munkába.
KISFIÚ És minden nap derűsen dolgozol napestig? FÉRFI
Csak ha éjszakás vagyok, kisfiam.
KISFIÚ És fűtjeidet lobogtatja a szél?
FÉRFI Kopasz vagyok, kisfiam.
NŐ Ugyan, hagyjátok! Nem látjátok, hogy ég a kezem alatt a
munka?
FÉRFI És lesz diós derelyénk délben?
KISFIÚ És lesz mákos metéltünk másnap?
NŐ Túrós térsza tepertővel megfelel?
KISFIÚ Tegnap?
NŐ Tegnap tortát tálaltam. Teletorkoskodtátok ten-
magatokat.
KISFIÚ Tenmagunkat?
FÉRFI Nem. Minmagunkat.
NŐ Ne idétlendezetek. Te hozd a habverőt, te pedig a déli
verőt.
FÉRFI Mákos derelyét mondtál? Azt nem szeretem. Csak a
diós metéltet.
KISFIÚ Délben dió, másnap mák. De milyen lehet a tepertős
torta?
NŐ A villanyszámra megint sokba került, pedig nincs is
bevezetve. Nem vezethetjük be, hogy ennyit égen. A villanyt
kellene bevezetni. Talán a kivezetéssel van baj. Azzal
mindig baj van. Ugyan, nézz már utána! Ez a gyerek,
sajnos, nem ért semmihez.
FÉRFI A vezetékkel nincs baj. A vezetőkkel annál több. A
gyerekekkel van a baj. Nem ért semmihez. És ezt nem vagyok
képes megérteni.
KISFIÚ Talán össze kellene kötni a két dolgot.
NŐ Ez valóban egyszerű. De ne nézzünk olyan jelen-
tőségteljesen egymásra. Ugyanis csak az egyik végét
lehet összekötni. A másik vége elveszett.
FÉRFI És mivel kössük össze?
KISFIÚ A kellemeset a hasznossal.
FÉRFI Azt már összekötöttük, és mégse lett világosabb. De
ezt csak bízd a szüleidre. Nem kell, hogy mindenbe beleüsd
az orrod. Én ilyen idős korban kezimunkáztam és
gondolkodtam.
KISFIÚ Akkor csipkeszerű gondolataid lehettek, melyeket
színes cérnával rajzoltál képzeleted egére. Vagy a foszlott
darabokat szorgalmasan fércelgetted, hogy megmentsd a
tisztítószerek marásától? Nem mondhattál ellent a kirajzolt
mintáknak, melyek biztosan vezették kezeidet, hogy el ne
tévedjenek a határtalan fehér gyolcsokon, a szélben libegő
vásznakon, az intim flanelleken és diplomatikus selyme-
ken. Nem mondhattál ellent a cérnák színének, a
horgolótűk alakjának, a kelmék vastagságának, a
délutánok hanyatló fényének, csak ha kötőtűvel horgoltál,
horgolótűvel hímeztél. Mennyit törtem a fejem a minták
jelentésén, az anyagok fonákján, a varrótűk szúrásán.
Ebbe öregedtem bele.
FÉRFI Megint nem nyertünk a sorsjátékon. A sorsjátékon
nyerni annyit jelent, mint hogy nekem sok pénzem lesz.

NŐ Minthogy neked sok pénzed sose lesz, ez nem jelentheti a
sorsjátékot.
KISFIÚ Osztályos sorsunk játéka valamennyiünk nyeresége.
FÉRFI Ne jártasd annyit a szádat! Képzeljétek el a merev
pupillákkal néző sorsot, amint királyi üveg-testében
tükröződünk, és csak magunkat látjuk, hol-ott azt hisszük,
hogy a sorsunkat.
KISFIÚ Mi az, hogy pupilla?
NŐ Miért nem a holottot kérdezed? Látszik, hogy még sosem
voltatok orvosnál.
KISFIÚ Igen, mert mindig az orvos volt itt.
FÉRFI Neki szabad. De annak a csirkefogó barátodnak
megmondtam, hogy be ne tegye többé ide a lábát, mert
kihajtom.
KISFIÚ A lábát?
NŐ Apád már megint hósködik. Még senkit sem bántott
életében.
FÉRFI Föld meg már azt a mákos tepertőt!
KISFIÚ Az én barátom az én házam. Ezt olvastam valahol.
NŐ Ugyan, még nem is tudsz olvasni!
KISFIÚ Éppen ezért.

Hatodik kép

KISFIÚ A körték megverték az almákat. Hetvenezren voltak
kint. Utána megverték a bírót. Utána meg-verték a
harangokat.
FÉRFI Az ilyenek megverték az olyanokat. Ezt már hallottuk.
Egyszer már azt szeretném hallani, hogy az olyanok verték
meg az ilyeneket.
NŐ Egyszer már azt szeretném hallani, hogy senki sem ver
meg senkit.
FÉRFI Ez természetes. Senki nem verhet meg senkit. KISFIÚ
A körték legjobbika lerúgta az almák legrosszabbikát.
Hetvenezren voltak kint.
FÉRFI Azt már hallottuk, hogy az ilyenek legjobbika lerúgta
az olyanok legrosszabbikát, most már azt szeretném
hallani, hogy befogod a szádat.
KISFIÚ Azt nem lehet hallani.
NŐ Fogd be a szádat! Nem hallod, hogy mit mondott az
apád?
KISFIÚ Azt mondta, hogy most már azt szeretné hallani.
NŐ A krumpli ára megint emelkedett. Ha ez így megy tovább,
megehetjük az egész pénzünket, mégse lesz semmink. Vagy
eszünk karalábét, mert annak az ára állandóan csökken.
KISFIÚ Nemrég tanultuk az állandóan csökkenő hat-
ványokat. Az nagyon érdekes dolog.
FÉRFI Mi érdekes van abban?
KISFIÚ Hogy állandóan csökken.
NŐ Az eszed csökken. Nem csökkenhet állandóan, mert
akkor egyszer csak elfogy. Vagy
FÉRFI Az én időmben nem csökkentek állandóan a
hatványok. De volt is pénzünk.
NŐ Most kellene, hogy állandóan pénzed legyen, ami-
kor gyereked van. Régen bezzeg azért volt állandóan pénzed,
mert mindet a lányokra költötted! Ismerlek már!
FÉRFI Nem azért volt pénzem. Te voltál az első lány az
életemben.
NŐ Jól nézünk ki! A többi mind asszony volt?!
KISFIÚ Miről beszéltek? Azt tanultuk, hogy a lányoknak
egészen más biológiai berendezésük van, de ez még nem
ránk tartozik. Azt is tanultuk, hogy ne a berendezés
érdekeljen, hanem a tanulás.
FÉRFI Igazad van, fiacskám. Anyád néha elfelejti, hogy
tisztelje apádat.
KISFIÚ Anyuka feledékenységé történelmi kategória. Jól
fejezem ki magam?
NŐ A szomszédok már megint összevesztek. A cserépkályhát
vagták egymás fejéhez. Nálunk ilyesmi még nem fordult elő.
KISFIÚ Nekünk vaskályhánk van, samott-béléssel. FÉRFI Ne
hülyéskedj! Nem látod, hogy anyád fáradt az állandó
hülyéskedésedtől?
NŐ Nem a gyerek fáraszt ki. Te fárasztasz ki. Tíz éve már,
hogy kénytelen vagyok lenyelni a gorbomaságaidat. De
most már elég!

KISFIÚ Én hány éves vagyok?

FÉRFI A mammutok és az eukaliptuszfák állítólag egyidősek az emberiséggel. Csak azt nem tudom, hány éves az emberiség. Magyarország elmúlt ezer-éves. Te, kisfiam, hétéves vagy.

KISFIÚ Akkor hogyhogy nem tudom, hány éves vagyok?

FÉRFI Az eukaliptuszfák se tudják, mégis idősek. Lehet, hogy mindnyájan egyidősek vagyunk. Az Isten csak így értelmezhető.

NŐ Ne fecsejg annyit, inkább készítsd be a tüzelőt.

Nem fagyhatunk meg, mert neked fecsegnivalód van.

KISFIÚ Lehet, hogy egyidősek vagyunk, de mindnyájan nagyon fiatalok vagyunk.

NŐ Ne higgyétek, hogy én főzőkanállal születtem. Az emberi munkamegosztás rosszértelmű forrongásának vagyok áldozata, azonkívül méhem ágyhoz köt.

KISFIÚ A méhek szorgalma az emberiség örök szimbóluma. Hogy szorgalmunk önmagunk ellen irányul, ez csak kevesek felismerése, ugyanakkor az irodalom kedvenc vesszőparipája. Ihatnánk egy jó kávét.

FÉRFI Ez a kölyök mindenféle intellektuális ripók képében tetszeleg, ahelyett, hogy tanulna.

NŐ Még mindig nem gyűjtöttál be!?

Hetedik kép

FÉRFI A világnak talán nincs büntető jellege, de azért nem mernék esküdni rá.

NŐ Liliomillatot érzek.

FÉRFI Útjaim során férfiakkal és nőkkel találkoztam. Mindig tudtam, hogy ők kicsodák énbennem. Ez mentett meg attól, hogy mások találkozzanak én-velem.

KISFIÚ Úgy tudom, a halban az ikra a legjobb. Az isteni ikra. FÉRFI Jónás egy cetben lakott. Nem hiszem, hogy a zsigeri bűzt sokáig ki lehet bírni. A világ gyomrában rothadó maradékok alig elviselhetővé teszik életünket. Kérdés, hogy az emésztés műszakilag fejleszthető-e. Ha nem, úgy meg kell elégednünk a putreszcinek és kadáverinek illatával.

NŐ A kockás ruhám ma divatosabb, mint a sima ruhám. Ha rajtam van a kockás ruhám, divatos vagyok. Ha nincs rajtam, nem vagyok divatos. Ha fázom, és felveszem a sima ruhámat, nem vagyok divatos. Ha fázom, és felveszem a kockás ruhámat, divatos vagyok. Ha felveszem a kockás ruhámat, és ráveszem a kabátomat úgy, hogy a kockás ruhám nem látszik ki, divatos is vagyok, meg nem is.

KISFIÚ Ha felveszem a kockás kutyámat, vinnynogni fog. Ha felveszem a sima modoromat, és utána fel-veszem a kockás kutyámat, akkor is vinnynogni fog.

FÉRFI Kockás kutya nincs. Kockás Pierre az van. Ha felveszem a Kockás Pierre-emet, nem tudom le-tenni, amíg ki nem olvastam.

NŐ Nyáron zöldék és sárgák a délutánok. Ultramarin apó ritkán látható. Csipetnyi szürke, mint használt hamutányér hűlő gyermeke. Az olajbarnák ilyenkor a föld alá húzódnak.

FÉRFI A szenesember feketéje egészen más, mint a kéményseprő feketéje. Sőt, a Lola néni feketéje is egészen más.

NŐ A Lola néni feketéje egészen más. Nem olyan, amilyennek te monddod.

FÉRFI Én is azt mondtam, hogy egészen más.

KISFIÚ Ne törődjék a Lola nénivel. Játékaim között találtam egy régi bonvivánt. Jobban játszik, mint én velem. A haja piros, a feje olomszürke, a mosolya olomecet. Azzal borogatom lelki sebeimet, naponta háromszor, vagy amikor mosolyog.

NŐ A régi roló nem került elő? Egyszer lehúztam, és azóta nyoma veszett. Anyám háztartását egyszer fel-számolta a végrehajtó. Jó lenne, ha ez a háztartásunk megmaradna.

FÉRFI Amikor adófizető voltam, jobban éltem, mint amikor adóbeszedő vagyok. Ebben a malomban csak olyan búza őrlődik, mint én. Összeütközésbe kerültem a jónak tartott rosszal, és én húztam a rövidebbet. Drámám kitapintható, ha nem filozofáljuk el. Szokványos elődeim mindig tudták, hogy mit csi-

náljanak csinálás címén. Én is tudom, és mégse csinálom. NŐ Sajnálom, nekem ehhez semmi közöm. Amikor utoljára gondolkoztam, forró zsírral leöntöttem a kezemet. Nagyon fájt.

KISFIÚ A barátaim mind németül és angolul tanul-nak. Azóta nem nyelik le a halszállkát. Tegnap láttam egy korcsolyabajnokot. Norvég pulóvere és svéd visszere volt. Negyven évvel ezelőtt volt korcsolya-bajnok.

NŐ Polgárista koromban három futóbajnok udvarlóm volt, de elszalasztottam őket.

KISFIÚ Melyik nyert?

FÉRFI Mindegyik.

NŐ Az egyik mezei futó volt. Olyan volt, mint egy mezei egér. Egészen terepszínű volt, ami nem jött rosszul, mert terepfutó is volt. De nálam nehéz terepre talált. A másik akadályfutó volt. Nem volt előtte akadály. Nem tudom, mi akadályozta meg, hogy elvegyen.

FÉRFI A józan esze.

Nyolcadik kép

Az asztalon magnetofon áll. A vendégek hangja magnetofonról szól. Amikor a vendégek beszélnek, a Férfi mindig megindítja a készüléket, majd kellő helyen megállítja

FÉRFI Minden látogatás időnk kelepccéje. MAGNETOFON

FÉRFI önművelésünk mértéke idő-kihasználásunk értéke.

FÉRFI A krumplivetés vad virágzásba kezdett. A tövek egymást mülják felül. Egyik se megy látogatóba a másikhoz.

NŐ Nagyon örülök, hogy egy kicsit elkéstek. Az ember soha sincsen kész időre, amikor vendégeket vár. Legközelebb sem leszek kész időre.

MAGNETOFON NŐ Akkor is késni fogunk. Mi sem vagyunk készen sohasem időre.

KISFIÚ Akkor miért nem beszéltek meg későbbre a vendégséget?

FÉRFI Később már nem érünk rá, mert vendégségben vagyunk vagy vendégeket fogadunk.

NŐ Jé, ez tényleg így van, de azért vicces. MAGNETOFON

KISFIÚ Anyuka, lesz sütemény? NŐ Egész nap sütöttem, mint a nap. Jól kisütöttem

magam. De nem úgy sütöttem ki, mint a nap.

MAGNETOFON FÉRFI A nap is egyszer elfogy alólunk, ezt olvastam.

KISFIÚ De hiszen a nap a fejünk felett van!

FÉRFI Az csak látszat, kisfiam, minden csak látszat.

MAGNETOFON NŐ A világ egy nagy csaló. Istenem,

hányszor megcsalt már!

MAGNETOFON FÉRFI Csalódásaidra nem épült sem-mi. Így csupán szubjektív ürteredben lézengenek, csenevész ereklüként.

MAGNETOFON NŐ Igen, mártír vagyok, a te áldozatod, és ebből nem engedek.

FÉRFI Eh, eh . . . Nem szeretném, ha ezek a kérdések most nyernének megoldást. Inkább lássunk evéshez.

MAGNETOFON KISFIÚ Helyes, lássunk evéshez. Van sütemény?

NŐ Hogyne, Péterke. Az édesség — bár ártalmas --, nem tudunk meglenni nélküle.

MAGNETOFON KISFIÚ Én sem tudok meglenni nélküle. Disznóság, hogy ő meg tud lenni nélkülem, amikor én annyira szeretem.

MAGNETOFON NŐ Ez a fiú többet tud, mint az apja.

Látod, Károly, tanulhatnál tőle.

MAGNETOFON FÉRFI De édesem! — ne itt, a vendégek előtt!

NŐ Ugyan! — mi is ugyanebben a cipőben járunk. Az én férjem is nagyon szereti az édességet. Túláságosan is szereti.

FÉRFI Lakást akarunk cserélni, és ez sok szaladgálással jár. Halálra gyötörsz a féltékenységeddel.

NŐ Meglesz talán az új lakás, és nem tudom, minek.

Gyere ide, kisfiam, szerezd Anyukát! MAGNETOFON

KISFIÚ Anyuka, lesz sütemény?!

FÉRFI Jaj, de édes ez a gyerek ezzel a süteményezéssel.
Hozzad már neki, hadd egyen !
NŐ Tessék, Péterke, amennyi jólesik.
MAGNETOFON KISFIÚ Amennyi jólesik? MAGNETOFON NŐ
Csak mértékkel, kisfiam. A múlt-kor is elrontottad a
gyomrod.
MAGNETOFON KISFIÚ Igen, de most nem rontom el. Ez
olyan finom sütemény!
NŐ Végre valaki dicséri is!
KISFIÚ Dicséret szép szó, ha megtartják, úgy jó.
MAGNETOFON FÉRFI Hát akkor ... mi most me-
gyünk. Köszönjük a finom süteményt. MAGNETOFON NŐ
Küldjétek el ti is mihamarább a
kazettátokat!

Kilencedik kép

KISFIÚ Anyuka, ez az Angol Park?
NŐ Nem, kisfiam, ez a temető. Itt nyugszik ifjúságunk java,
amennyiben a gondtalan és vidám szórakozást többre
becsüljük, mint a sötét veszekedést Apáddal, vagy a
mellszárító gondokat a hétköznapi vasmarkában.
FÉRFI Ez az angol katonai temető, kisfiam. A háborúban
elesett angol hősöket ide kaparták el, bár inkább az ősokeket
kaparták volna el, háború nélkül.
NŐ Az én első vőlegényemet is ide temették, szegényt. Angol
katonai ruhában szökött meg a laktanyából, és lelőtték.
Így került ide, bár nem volt angol.
KISFIÚ Akkor csalt tulajdonképpen. Szeretnék felülni a
kisrepülőgépre, amelyik csak a földön repül. Még
szeretnék felülni az időgépre is, hogy idősebb lehessenek,
mint ti.
NŐ Te csak ne légy idősebb az idősebbeknél, legalább-is a te
korodban!
KISFIÚ Ha felnőttem leszek, úgyis idősebb leszek nála-tok.
FÉRFI Ne beszélj csacsiságokat. Új fel inkább a kis-autóra.
KISFIÚ Ti csak ne akarjatok felültetni engem. A kis-
libára szeretnék felülni, ha nem volna olyan kicsi. NŐ Te
csacsi, az még kicsi! Új inkább a ... új in-
kább a ... mondjuk az óriáskerékre.
FÉRFI Arra nem engedem ülni a gyereket, te viszont ráültél
az óriáskiflire.
NŐ Még jó, hogy nem az óriáskigyóra. Itt van a közelben az
Állatkert.
FÉRFI Az Állatkert gyerekkoromra emlékeztet. KISFIÚ Én
nem akarok majd emlékezni a gyerek-koromra, mert
ráültetek az óriáskiflire.
NŐ Ha nem ülsz fel a kisvasútra, azonnal hazamegyünk ! Mit
képzelsz te, azért jöttünk ide, hogy sem-mire se ülj fel?
FÉRFI Ez a gyerek betegesen nem ül fel semmire. Ezt kár
bárhová elvinni. Ezt még az Angol Parkba se érdemes
elhozni.
KISFIÚ Na, jó. A kedvetekért felülök a... felülök a ... mondjuk
felülök a ...
NŐ Nyögd már ki, te szerencsétlen. Mire akarsz fel-ülni?
KISFIÚ Először is fel akarok ülni a ... először is fel akarok
ülni egy sötét szobában vagy egy felhomályos szobában az
ágyacskámban, felébredve első álmomból, ahogyan éppen
kis szememből kitörlöm az álom elszálló pillangójának
hímporát, körülnézek, és hát látom, hogy egy nagy, igazi
hintaló áll az ágyam mellett, amire fel lehet ülni, de nem
ülök fel rá, mert sajnálom, de ti megmagyarázzátok, hogy
az nem fáj a hintalónak, mert az csak játék, és én mégse
ülök fel rá, csak másnap, addig is hadd pihenjen szegény,
én pedig addig is örülök, hogy fel fogok ülni rá.
FÉRFI Teljesen úgy viselkedsz, mint aki nem komp-lett.
Döntsd el gyorsan, hogy mit akarsz, különben irány
hazafelé!
KISFIÚ Döntsem el hamar, hogy mit akarok. Egy életrevaló
döntést vártok tőlem, de ti már eldöntöttétek az életemet,
tőlem függetlenül.
NŐ Ezt a gyereket idegyógyászhoz kell vinni. Elhozzuk az
Angol Parkba, és ilyen hülyén viselkedik.

Vigyük inkább az idegyógyászhoz. Ott legalább nem
feltűnő, ha hülyén viselkedik.
KISFIÚ Nem bírom az érzelmi fekvéseket, hogy más
fekvésről ne is beszéljünk. Bocsánat.
FÉRFI Nem pofozlak meg, mert úgyis viszünk az
idegyógyászhoz. Az úgyis megkérdezi, hogy meg
szoktalak-e pofozni. Hát nem szoktalak, vedd tudomásul!
NŐ Anyukád most szomorú, hogy ilyen csúnyát mond-tál.
De tudom, hogy nem tudod, mit mondtál, azért mondtad
csak.
KISFIÚ Haza szeretnék menni. Vigyetek haza.
NŐ Gyere, kicsi fiam, hazaviszünk. Megmérjük a lázadat,
kapsz meleg teát és lefekszel.
KISFIÚ Befőttem is kapok?
FÉRFI Kapsz, kicsi fiam, csak ne legyél beteg.
KISFIÚ Nem visztek az idegyógyászhoz?
FÉRFI Nem, inkább szeretni fogunk.

Tizedik kép

KISFIÚ Anyuka, mit dugott Apuka a bácsi zsebébe? NŐ
Semmit, kisfiam. Nézd inkább ezt a szép gyönyörű autót. Ez
most már a mienk lesz.
KISFIÚ De én láttam, hogy valamit a bácsi zsebébe dugott.
NŐ Nézd inkább, hogy milyen csillogó a festése. Mint-ha
Szász Endre festette volna, olyan szép.
KISFIÚ Majd megkérdezem Apukát, hogy mit dugott a bácsi
zsebébe.
NŐ Most mindjárt beülünk ebbe a szép autóba, és
hazamegyünk vele. Majd meglátod, mennyire élvezed az
autózást.
KISFIÚ Apuka, mit dugtál a bácsi zsebébe?
FÉRFI Egy kengurut, kisfiam. Zsombolyai János rendezte.
Büntetésből dugtam a bácsi zsebébe, mert egy
piszkosszürke autót akart nekem adni. Ilyen rossz bácsi.
Büntetésből aztán megkapta a kengurut, ettől megjavult, és
ezt a szép piros autót adta nekünk.
KISFIÚ Apuka, te csak viccelsz. Egy kenguru akkora, hogy el
se férne a kezekben. Biztosan pénzt adott a bácsinak.
NŐ Hát jó, kisfiam. Ilyen a világ. Ha nem adtunk volna pénzt
a bácsinak, azt a piszkosszürke autót szóta volna ránk.
KISFIÚ És kié lesz az a piszkosszürke autó?
FÉRFI Akinek tetszik, kisfiam. Biztosan van olyan ember,
akinek a piszkosszürke tetszik.
KISFIÚ Biztosan azoknak tetszik, akiknek nincs pénzünk,
amit a bácsi zsebébe dugjanak.
FÉRFI Ne filozofálj, ezt bízd a felnőttekre. Ők tudják, hogy mit
miért csinálnak.
NŐ Apád mindig tudja, mit csinál. Örülhetsz, ha fel-
nőttkorodban te is majd úgy tudod.
KISFIÚ És mennyit dugtál a bácsi zsebébe?
NŐ Ne izléstelenkedj, kisfiam, erről nem szokás beszélni. A
bácsi megkapta, ami jár neki, vagy ha nem is jár neki, de
amit megérdemel azért, hogy nekünk az általunk
kiválasztott autót adta.
KISFIÚ És értem mennyit kellett adni, hogy ne a másik
gyereket adják oda nektek?
NŐ Jaj, te aranyos! Gyerekeknél az nem úgy van! De azért te
se kerültél ingyenbe. De nekünk minden pénzt megértél!
KISFIÚ A másik anyukának meg a másik gyerek ért meg
mindent. Így hát senki se akart másik gyereket, miért
kellett akkor fizetni?
FÉRFI Hát, hogy jól bánjanak Anyukával. Hogy ne legyen
semmi baja. Meg neked se.
KISFIÚ Most mi vagyunk így együtt a család, ugye? NŐ
Bizony, kisfiam. Még ha Apád néha haszontalan is. FÉRFI
Megint kezdted?! Legalább a gyerek előtt ne. KISFIÚ Igen, jobb
szeretném, ha a hátam mögött
élnének. Ha enni akarnék, csak hátranyújtanám a kis
kezemet, és nem látnám, hogy mit csináltok. Végül
is a szülők élete nem tartozik a gyerekekre. Ezt
akartátok mondani?
NŐ Nézd, milyen szép kormányja van ennek az autónak. Te
is kormányozhatod, ha akarod. Ha nagy le-szel, neked is
lesz ilyen szép piros autód.

KISFIÚ Ha nagy leszek, tűzoltó leszek, s katona, s vadakat terelő juhász. Én terelni fogom a vadakat, ti pedig mondjátok. Aki nem hiszi, járjon utána.

FÉRFI Ezt a verset még a Nagymama mondta el neki, milyen jól emlékszik. Az én gyerekkoromban éppen háború volt, nem értünk rá verseket tanulni. Örültünk, ha volt mit enni.

NÓ Mit csinálsz, kisfiam?!

KISFIÚ Ide a fa alá teszem a zsebpénzemet. Így biztosan nagyobb gyümölcsök fognak teremni. Gyümölcséréskor majd ismét erre járok, s ha nem lesz-nek nagyobbak a gyümölcsök, mint tavaly, vissza-kérem a pénzemet.

NÓ Ó, te kis aranyos! Addigra régen elviszi valaki a pénzedet! Inkább költsd fagyfaltra meg színes képekre.

KISFIÚ Hiszen csak vicceltem. Tudom, hogy ennyi pénzért nem nőnek nagyobb gyümölcsök.

FÉRFI Csak járnál már iskolába, ott majd megtanítanak, hogy mi az élet!

KISFIÚ Az élet én vagyok. Mindig azt mondjátok nekem, hogy életem. Az a halálom, ha azt mondjátok nekem, hogy életem. Ez szövicc, ugye? Az iskolában mindig szövicceket fogok mondani. Például azt fogom mondani, hogy én marha nagy vagyok, a többiek meg nagy marhák. Meg ilyeneket. Kár, hogy vesztettem egy évet.

NÓ Tudsz még?

Tizenegyedik kép

NÓ Kisfiam, tanulj, mert meg fogsz bukni. Közeled-nek a vizsgák, de te egész nap csak játszol és nem tanulsz.

KISFIÚ Az abécéből mindig jelesem volt. BCG-ből sem vallottam szégyent. Talán csak DDT-ből volt négyesem.

FÉRFI Nem is mondtad, hogy DDT-ből négyest kap-tál. Bár a lottón lenne egyszer négyesed.

KISFIÚ Neked a totón volt négyesed, ugye, Apu?
Mert a Deák nem lótté be azt a gölt. Emlékszel?

NÓ Már megint mással foglalkozol! Te meg légy szíves és ne vond el a gyerek figyelmét a hülyeségeddel. Hiába rúgta volna be a Deák azt a kicsodát, ha ez a gyerek meg nem tudja a mohácsi vészt. Azt tudni kell, különben csak hármast kaphat történelemből.

KISFIÚ Sokat gondolok a mohácsi vészre. Akkoriban biztosan nem kellett iskolába menni. Bár ez az iskola felér egy mohácsi vésszel.

NÓ A mohácsi vész a magyar történelem gyászos eseménye. Ezt így tanuld meg, akkor ötöst kapsz. Én is így tanultam meg.

FÉRFI Akkoriban még a törökök egészen másak voltak, mint most. Most egy török—magyar meccsen nem sok esélyt adnék a törököknek, Hajaj, a régi dicsőség nem öröklődik, mint a Huntington chorea.

NÓ Mit beszélsz?! Már megint olvastál valamit. Biztosan nem a gyerekek való.

KISFIÚ Huntington chorea éppen annyi fordul elő Dél-Koreában, mint Észak-Koreában. Sőt, Koreában ugyanannyi eset fordul elő, mint, mondjuk Karolinában. Ezt csak úgy gondolom, mert ott is emberek élnek. Es mindnyájan egyformák vagyunk, bár a bőrünk barna vagy ...

NÓ Annyit locsogsz, mint egy felhúzott papagáj. Így nem lehet tanulni. Írd be gyorsan, hogy osztály az elipszilon, munkásosztály azt egybeírjuk, és akkor ötöst kapsz nyelvtanból.

FÉRFI A kapitalizmus modern rabszolgaság. Bálvány-imádás is a tőke, mint bálvány.

KISFIÚ Mely leomol egyszer, egy ideig állván.

NÓ Nyilván. De ezzel ráersz még foglalkozni. Most írd a füzetbe a természetes számokat, és akkor ötöst kapsz számtanból.

FÉRFI Nemcsak az osztályzatért tanul. Te nem tudsz mást nézni, csak hogy hanyast kap. Vedd tudomásul, hogy nekem se volt mindig tiszta kitűnőm, mégis itt vagyok.

NÓ Hát hol lennél? Neked gyereked van!

FÉRFI A gyerek modern rabszolgaság. Ha nem tanuljuk meg időben a gyerek kiöntését a fürdővízzel együtt, akkor úgy járunk, mint én.

NÓ Nagy hős vagy! Minek az ilyennek család! Én egész nap a követ súrolom, hogy mindene meglegyen ennek a szegény gyerekeknek. De járhatnék szórakozni is, mint a többi nő.

KISFIÚ Azt hiszem, én elég szórakozott vagyok itthon is. Nem kell eljárnom otthonról. Eljárok az iskolába, ott szórakozom eleget. A legmodernebb szórakozó-hely manapság, és nincs titkosrendőr, csak titkos-írás.

FÉRFI Óra alatt, mi?! Majd adok én neked! Mutasd meg azonnal!

KISFIÚ Megmutathatom, mert olyan titkos, hogy az se tudta megfejteni, akinek küldtem.

NÓ Mutasd csak, majd én megfejtem. Mi is írtunk annak idején titkosírással.

FÉRFI Ti mindent csináltatok a világon. Kitűnő iskolába járhattál!

NÓ Igenis, jó iskolába jártam! Bár csak tudatlanságból mehettem hozzád feleségül, ez biztos.

FÉRFI Hiába óvtak a barátaim, mégis elvettelek. Most már megmondhatom, hogy igenis, óvtak a barátaim. NÓ Még jó, hogy óvó nőid nem voltak.

KISFIÚ Nekem voltak óvónőim. Egyik a térdére ültetett, másik az ölébe, harmadik a bilire.

NÓ Fogadom, hogy még mindig nem vagy kész a leckével.

KISFIÚ A leckével még nem, de vacsorázni már kész vagyok, mint a gyerekek általában.

NÓ Csak azután kapsz vacsorát, ha minden leckédet megcsináltad. Biológiából mi volt feladva?

KISFIÚ A táplálkozás és az alvás. Magyarból a Családi kör. Történelemből a spártai nevelés. Énekből Tosca imája. Biztosan elalvás előtt mondta el ő is. FÉRFI Jó sokat adnak fel egyik napról a másikra. Nem bánom, menj lefeküdni.

KISFIÚ Hol a Tosca imája? Adjátok elő.

NÓ Megyek, és készítek vacsorát. Addig Apád előadja a Tosca imáját.

KISFIÚ Lefeküdni annyi, mint elbúcsúzni. Elintézetlen dolgaink azonban felébresztenek. Ezért hagyok mindig másnapra munkát. Felébredni annyi, mint meg-érkezni. Jó érzés, hogy mindig van tennivalóm, ha felébredek. Ha egyszer nem ébrednék fel, ébresszetek fel.

Tizenkettedik kép

KISFIÚ Fáj, hogy engem még sosem adtak elő a Nemzeti Színházban.

NÓ Engem pedig még sosem kísért el Gerald Moore. Pedig azt mondják, csinos fiú volt.

FÉRFI Én felbemaradtam. Azt hittem, a család majd kiegészít. De nem tudtam egészen kiegészíteni magam. A szeretet váltópénze azonban olykor elviselhetővé teszi a biológiai csapdákat.

KISFIÚ Megnyugtató az a tudat, hogy nem születtem akárkinek. Én magamnak születtem, és ez a legtöbb, amit adhatok a világnak. Ha ugyan vár tőlem valamit. De ha nem vár, akkor is adok neki, mert megérdemli.

NÓ Ha nem mentem volna férjhez, most nem kellene egész nap mosogatnom. Utazgatnék, lennének jó barátaim, egy kis csendes lakásom, azt csinálhatnék, amit akarnék.

FÉRFI Végül is elégedett vagyok a vakolással. Talán kicsivel több meszet tehettem volna bele, de ha az ember először csinál ilyet, még természetesen tapasztalatlan.

KISFIÚ Előttem a valami. Mint ember, eleve többet tudok mindarról, ami létezhet, mint a létező önmagáról. Sajátosságom, hogy felismeréseim az időtengelyre vetülnek, s az, hogy az egész birtoklásában többedmagammal osztozom : ezért úgy néz ki, mintha személy szerint tudatlan lennék. Pedig ha nem tudnék mindent, létezésem értelmét vesztené, legalábbis a tudat felől nézve. Ezt a kettősséget az egyes ember csak ritkán képes feloldani saját élete során.

Ezért marad egyoldalú, többnyire a matéria gyermekeként és egyben foglyaként.

NŐ Egyre többet gondolok azokra az időkre, amikor még kijártunk a jégpályára. A fiúk ott sereglettek körülöttünk, néha szándékosan elcsúsztunk, hogy fel-segítsenek. Korcsolyázás után megvártak minket, és együtt mentünk haza. De nem mindegyiknek engedtem meg, hogy megcsókoljon.

FÉRFI Még pár évtizedem van hátra. Csak háború ne legyen. A család komoly terhet ró az emberre, a gyereket fel kell nevelni, az asszonyt meg kell tar-tani. A cinizmusnak itt nem sok hely marad.

KISFIÚ Fel kellett ismernem, hogy feladataim vannak. Lét-vázam biztos alap az építkezésre. Persze, csak ha jól ismertem fel ezt a vázat. Az eddig elém seregelt dolgok hihetetlen erővel árulkodtak a világ nyersanyagáról, melyből hús-vér személyiségemet kell felépítenem. Azt hiszem, feladatom egész életre szól.

NŐ Az én koromban az ember már sok mindentől el-bücsúzik. Néha nem tudom, hogy sírjak-e vagy ne-vessek, annyi mindent elmulasztottam az életben, ami már sohase tér vissza.

FÉRFI Jó elnézmem ezt a gyereket, aki hasonlít rám, és mégsem én vagyok. A folytonosság titka valósággal filozofálásra készítet; ahogyan gyermekeinkben egyidejűleg megszűnünk és továbbélünk, az kész rejtély.

KISFIÚ A család deklarált szentségénél erősebbnek bizonyul annak biológiai hivatásereje. Csakhogy a saját biológiánkhoz való viszonyunk ugyancsak el-romlott az utóbbi időben. Ez azt jelenti, hogy a dolgok eredeti jelentését és funkcióját egyre nehezebben ismerjük fel, áthidaló megoldásaink pedig oly-kor kétes értékűek. Mondhatom, válságos idöket élünk.

NŐ Rá kellett jönnöm, hogy romlandó vagyok. Ez halálommal egyenértékű, már életemben is. Minden megoldás érdekel, a tisztesség karámján belül.

FÉRFI Ha elfogulatlan vagyok önmagammal szemben, és miért ne lennék az, konstatálnom kell, hogy rövidlátásom lényegi. A világ felkínálta magát, és én elfogadtam az ajánlatot. Mert nem tudtam, hogy a világhoz való arányom nem enegdi meg az ajánlat elfogadását. Késő bánat, eb gondolat. Bélyegeket fogok gyűjteni. Ostobaságom az egyik bélyeg.

KISFIÚ Latinul fogok tanulni. Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis. Olaszul is fogok tanulni. La commedia é finita.

Függöny

II

OTTHON

Szereplők:

X
HANG, kintről
SZEXBOMBA
KISLÁNY
KISFIÚ
ANYUKA
SZÍNÉSZ

Polgári lakószoba, nyitott ablakkal. A fal mellett könyvvállvány. Középen asztal, rajta egy egész kenyér. Egyik ajtón Szexbomba időnként bejön, majd kimegy. A legkülönbözőbb zenék szólalnak meg

X Én nem vagyok semmi. Én író vagyok. Férfi va-gyok. Kellemetlen az időjárás, azért vagyok itthon. HANG Az előbb azt mondtad, hogy nem azért vagy itthon.

X Igen, de az idő később romlott el. *(Kifelé hallgatózik)*

HANG Nem szóltam.

X *(felveszi a kenyeret, megszólal a zene)* Ez a kenyér zenéje. Azért *vagyok* itthon, hogy ezt hallgassam.

HANG Akkor *hallgass.* *(Zene elhalkul)*

X Nos, hallgatok.

HANG Nézz ki az ablakon, de előbb tedd le a kenyeret.

X *(leteszi a kenyeret, odamegy a könyvvállványhoz, ki-vesz egy lexikon formájú könyvet. Fellapozza, majd olvasni kezd)*

HANG Nézz ki az ablakon.

Szexbomba bejön, megfelelő zene hallatszik

X *(az ablakhoz megy, kinéz rajta, kikiabál)* Halló, itthon vagyok!

HANG Mindjárt jön a feleséged.

X Még nem nősülök egyelőre. Inkább itthon maradok.

Kenyérre mindenkinek szüksége van.

HANG A kenyér zenéjét már hallottad, de a nő zenéjét még nem.

X Ki szerezte?

HANG A szerző.

X A szerzők előntik a faluvégeket. Ezt a kenyeret én szereztem.

HANG Igen, de a legnagyobb nehézségek között.

X *(a könyvvállványhoz megy, beleolvas egy könyvbe, majd becsukja)* Igen, a legnagyobb nehézségek kö-zött.

HANG Ez a kenyér meg fog száradni.

X Majd szerzek újat. Kenyeret fogok szerezni. HANG

Miért nem eszed meg?

X Jólakottan nem lehet kenyeret szerezni. Ezért soha-sem eszem meg, hogy szerezhessenek még.

HANG Ezt meg kell gondolnod.

X De ha már most meggondolom, mit csinálok később?

Szexbomba bejön, felveszi a kenyeret az asztalról, és ki akarja vinni

Hohó, az az enyém!

SZEXBOMBA Igen, a tiéd vagyok.

HANG A feleséged nem jöhet haza, mert még nincs feleséged.

X Igenis van feleségem, csak nem tehetek róla, hogy még késik.

SZEXBOMBA Ez a kenyér száraz! Ki szerezte ezt a száraz kenyeret?!

X Nem tudom. Alighanem a feleségem szerezhette volna.

HANG Ó szerezte, csak még nem ő szerezte, mert késik.

X Tudom. De miért szárazat szerzett?

SZEXBOMBA Én nem vagyok olyan száraz!

X *(szárazon)* Olyan száraz nem.

HANG Meg kell szegni.

X Mit kell megszegni?

SZEXBOMBA *(izgatottan)* A tizparancsolatot! *(Kifelé megy a kenyérrrel, de közben elejti)*

X *(a kenyér után dobja magát, nyúl kál a kezével, de nem éri el)* Hó!

SZEXBOMBA *(visszafordul, X keze ügyébe rúgja a kenyeret)*

Pardon, ezt tetszik keresni?

X Ezt. *(A kenyeret mohón magához szoritja, még mindig fekve)*

HANG Megszegted?

X Mit?

HANG Apádat és Anyádat.

X *(maga elé tartva, ránéz a kenyérre)* Ők azok. Fel-ismerem a Papát a szemüvegéről.

HANG És Anyád?

X Ó elment vadászni.

HANG Hová?

X A férjére.

SZEXBOMBA *(kis dulakodás után elveszi X-től a kenyeret)* Ez legalább az enyém!

HANG Egy kenyér nem csinál nyarat.

X Szerzek másikat is.

SZEXBOMBA Ne keress kegyes szereket, szerzek egyebet.

X Alantas alak vagy, maradj magadnak.

HANG Mindig így visít. Kis hisztis!

X *(ül a földön)* Társszerzőre van szükségem, aki a ke-

nyerem javát megegye, mert nekem csak a maradék-ra van jussom. Igyekezni fogok, hogy nekem csak a maradék jusson.

HANG Igyekezünk kérem az élet belsejébe. Ott egy baljós erdőbe kell hogy jussunk, az emberélet útjának felén.

SZEXBOMBA Testem útjának felén egy sötétlő erdőbe juthat a boldog utazó. De legalább utazó diplomata legyen, lakkcipőben, gyöngy szemekkel.

X Apám! Hova jutottunk tőled? En nem akarok el-szakadni tőled!

HANG Elszakadsz majd, ha nem is tőle. Szakadék le-szel, melybe beleszédülnek az arra járók.

X Az arra járó alvajárók. Cirmos cicám firnájszot ivott. Csak úgy csillogtak a szemei. Egy darabig.

SZEXBOMBA Én már rátértem a tárgyra. Engem nem lehet eltántorítani. Gyertek ti is a tárgyra. *(Liheg)*

HANG De mi nem jövünk, de mi nem jövünk, mert cinikusak vagyunk.

X Ismertem egy jőnevű szcenikust. Fagyasztott filét fogyasztott, meg más effélét, szcenirozva. Erre már be volt trenirozva.

SZEXBOMBA Be volt ám! . . . Csak nem trenirozva. Én már otthonosan mozgok a tárgyban. Csak kár, hogy egyedül.

X Én is jönnék, ha tudnék. De bármelyik pillanatban betoppanhat a feleségem, hiszen nősülési szándékaim vannak.

HANG Vedd el ezt az izét!

X Tényleg, ez nem is jutott eddig az eszembe. Pedig itt van a kezem ügyében. Érdekes, nem mindenkit vesz el az ember feleségül.

SZEXBOMBA Úgy, most robbanok fel, az emberi lehetőségek tetőfokán. Ide egy tetőfedőt! Magukban nincs semmi jóérzés!

X Sajnos, nálam lassan megy.

HANG Lassú víz partot mos. A mosott partnak pedig megvannak a maga veszélyei. De újabban a lassú víz is mosodába adja a partot, persze gyorsosásra.

SZEXBOMBA Megint eltértünk a tárgytól! A tárgy pedig én vagyok.

X Mindig dicsérték a tárgyismeretemet, de úgy látszik, most csődöt mondok.

HANG Mondj valami mást.

X Valljak?

SZEXBOMBA Igen, igen!

X De magánál csak kudarcot vallhatok.

KISLÁNY *(bejön)* Szervusz, Apuka! Anyuka itthon van már?

X Még nincs Anyukád, kislányom. Ráérek még veled. HANG Ez a gyerek meg akar születni. A tudomány egy érdekes esetével állunk szemben, Hölgyeim és Uraim.

SZEXBOMBA *(döbbenet)* Ez az én gyermekem, nem lehet más! Hiszen annyira hiányzik már!

KISLÁNY Kimehetek?

HANG Azt kérdezi, kimehet-e. Hölgyeim és Uraim, példátlanul érdekes eset!

X Ahogy nem jöttél be, úgy ki is mehetsz. Legalábbis ha a keleti filozófiákat össze akarjuk bonyolítani a nyugati életérzésekkel.

SZEXBOMBA Igaza van, éljen, éljen, még sohasem találkoztam ilyen kiváló férfival, aki így tud beszélni! X Igenis, ez a gyerek úgy van bent, hogy nincs. Jól van, kislányom, büszke vagyok rád!

KISLÁNY *(az aranyos kis jobb mutatójúját előrebökve)* Le vagy szarva, fater, ha nem hozol össze!

X *(kétségbeesetten Szexbombara mutat)* Ezzel? Ezzel a nimfomániás állattal?! Milyen anyád lenne ez neked?!

KISLÁNY Igen, de nem tehetnék róla. Csak te tehet-nél róla.

X Hát én nem teszek róla! Mars ki innen!

KISLÁNY A Radetzky, de én nem!

X Ezek szerint...

SZEXBOMBA Ezek szerint ő az én gyermekem és a te gyermeked, vagyis a mi gyermekünk. Eletünk értelme lesz ebben az értelmetlen világban. Mostantól fogva jó útra térek. Valahol olvastam, hogy az ilyen magamfajta jó útra tér, ha gyereke talál születni.

HANG Mese az egész! Ez a gyerek nem is hasonlít az anyjára, tehát nem lehet az anyja lánya. Aki szóba jöhet, az még nem jött szóba.

X A helyzet meghaladja az idegeimet. Szólok az orvosnak, a papnak, a jegyzőnek. Kijátszom az adu ászt, csak ne hagyják nyerni ezt a nőszemélyt, ezt a személytelen nőt, aki ki akar fosztani jóságomból, gyermektelenségemből, időmből, nyugalmamból, magányomból, szolid férfiaságomból és így tovább.

KISLÁNY Ezt már én sem akarnám. Szervusz, Papa!

X Kislányom, hát már te is elhagysz? Nem elég, hogy ez a nőszemély, az anyád, itt akar maradni velem?!

SZEXBOMBA A kislány el van vetve. Én kiskiút akarok. De ne az adu ászt játssza ki, hanem inkább az alsóját.

HANG Jobb a kislányt nem elvetni, mert akkor kikel, legalábbis magából. Ha pedig kikel, le kell aratni.

X Az aratás még várat magára. De mit keresnek itt azok, akiknek itt semmi keresnivalójuk?

SZEXBOMBA Én azt keresem, amit elvesztettem, helyrehozhatatlanul. Egyébként jól kerestem veled. Kerestt voltam. Néha a rendőrség is kerestt. Különösen egy fess bajuszú kapitány. *(Csöngetnek)* Üristen, engem keresnek! *(Odaszalad a nyitott ablakhoz, és egy sikollyal kiugrik rajta)*

X *(az ajtóhoz megy és kinyitja. Szexbomba kiugrásáról nem vesznek tudomást)* Kít tetszik keresni? KISFIÚ *(nyolc-kilencéves forma, áll az ajtóban)* Az Anyukámat keresem. Erre láttam repülni.

X Gyere be, kismadaram. Majd keresek neked anyukát. Aki itt repült, azt nem ajánlom neked. KISFIÚ Hol az Anyukám?!

HANG Elrepült Bombaybe az Air Indiával.

X A repülőgép a hátára vette, és elrepültek a szelek szárnyán. Azóta már tengerré változott, napfényre változott, ködös, atlanti párává változott, egyszóval kámforrá változott.

KISFIÚ *(kezét felemeli)* Szidta az Anyámat, mi!?

SZEXBOMBA *(bejön a nyitva maradt ajtón)* Ne bánt-sátok a kisfiamat. Rajta kívül nincs senkim. Ezért is gondoltam meg magam: nem akarok meghalni!

KISFIÚ *(udvariasan)* Pardon, Asszonyom, összetévesz-tettem önt valakivel. Vizontlátásra, Asszonyom, jó napot, Uram! *(A nyitott ajtón távozik)*

SZEXBOMBA *(a földre roskad és zokog)*

HANG Bizony mondom nektek, mindent összevissza csináltok. Ez a kisfiú a tietek volt, csak nem ismer-tétek fel a kellő pillanatban.

X Ő lett volna művem örököse?! ... Hasonlíthatatlan gyerek; egyikünkre se hasonlít.

SZEXBOMBA Ebben is ártatlan vagyok! Az élet súlya kiüzte belőlem a játékoságot. Tragédiám érlelődik. De mi lehet az én tragédiám?! Nem ágyazódtam bele a tisztességes, nagy folyamatba, a petrezselyem-és krumpliágyások közé, ahol a többiek is végzik kötelességeiket, reggeltől estig. Én estétől reggelig végeztem a dolgomat.

HANG Nincs tragédiád, mert nem érsz fel a tragédiák magasáig. Tetteid súlytalanul lebegnek az élet ür-terében. Hacsak nem ez a tragédiád!

X Hagyjuk! Egyelőre nem tudunk kierőszakolni tragikus fordulatot. Vannak idők, amikor a tragédiáknak nincs közegük.

KISLÁNY *(eddig szótlanul állt ugyanazon a helyen)* Holnap leszek elsőáldozó. Szeretném, ha a szüleim is ott lennének.

SZEXBOMBA *(felszedelőzködik)* Megyek és átöltözöm. *(Kimegy az egyik oldalajtón, mely feltehetően a háló-szobába vezet)*

Pár másodperc múlva kijön egy másik színésznő, polgári asszony külsővel, ennek megfelelő öltözetben, mintha Szexbomba öltözött volna át

ANYUKA Remélem, hamar kész lettem, drágáim! KISFIÚ *(visszaszalad a még mindig nyitott lépcsőházi ajtón)* Képzeld, Anyuka, mit láttam! Mintha te repültél volna a nyugati égen.

KISLÁNY Miért a nyugatin?

KISFIÚ Mert az van legközelebb az ablakhoz.

X *(fejcsóválva)* Ezeket a mai gyerekeket Freud Zsigmond találta ki.

ANYUKA Öltözzetek gyorsan ! Mindnyájan elmegyünk sétálni.

X Én nem megyek.

KISLÁNY és KISFIÚ *(kórusban)* De mi nem megyünk, de mi nem megyünk, mert a mi szánk nem fér ki a bécsikapun !

ANYUKA *(X-hez)* Mit mondasz?! Hiszen sosem vagy levegőn!

X Igen, levegőt nekem, a kutyaüristenit!

HANG Természetesen ezt az erőltetett lázadási szándékot nem kell komolyan venni. Itt csak egy dologról lehet szó.

X Miről?

ANYUKA Hogy veled sose jutok kettőre. Na, egy-kettő, öltözzetek !

KISLÁNY Melyik blúzomat vegyem fel ? Még csak azt tudom, hogy a blúzt fel kell venni. De azt mondják a többiek, hogy néha le is kell venni.

KISFIÚ Ebben a galeriben hamarosan begolyósodok!

Intézetbe kellene mennem !

X Igen. Javítóintézetbe! Induljunk, drágáim, mert ki-hűl a sétánk, melyet Anyuka melegített nekünk.

HANG Most elmennék, és lehet, hogy vissza se jönnek. Az ilyen szabályos életű családnál ez gyakran előfordul, hiszen a világ farkasként leselkedik rájuk, és egyetlen fegyverük a felsőbbrendűségükbe vetett hitük. Az pedig lyukas hit.

Közben a család felszedelőzködik és elvonul. Elöl megy Anyuka, mögötte Kislány, majd X. Utoljára Kis-fű, aki az ajtóból még visszanéz, és kinyújtja a nyelvét a szobára. Az ajtó most is nyitva marad. A szín rövid időre üres, majd a könyvespolc mint ajtó elfordul, és kilép a Színész

SZÍNÉSZ Én vagyok az ő szellemük. Képtelen vagyok eligazodni magamon. Fogalmam sincs, hogy mit akarok valójában. Mindenesetre alaposan körülnézek, hátha a nyomára jutok. *(Nézeget az asztalon, benyit a szekrénybe, tetszés szerint mindent megnéz a szobában. Végül benyit a hálószobába, és ott találja Szexbombát)* No, nézd csak, ki van itt! Vagy mi van itt! Nem jönne ki egy kicsit?

SZEXBOMBA Azt hittem, végre lepihenhetek egy kicsit. Maga kicsoda?

SZÍNÉSZ A nemzetek úgy érzik, hogy életük sűrítménnye a himnusz, amit műsorzáráskor eljátszanak a Rádióban. Én úgy érzem, hogy az ő szellemük vagyok, persze csak mint színész.

SZEXBOMBA Ha nem mondja meg azonnal, hogy tényleg kicsoda, sikítani fogok!

SZÍNÉSZ Megmondtam. De hiába sikít, mert hangja belefulladás csöndbe, a kipárnázott élet vak hézagaiba, a lélek vattacukros paravánjaiba. Itt most csönd van. Nem szabad felverni a csöndet, mert alszik. Egész nap dolgozott. Csöndben dolgozik, észre sem lehet venni, de annál fárasztóbb a munkája.

SZEXBOMBA Maga is nagyon fárasztó, pedig egyáltalán nincs csöndben.

SZÍNÉSZ Ennek ellenére nem sok beleszélhivő van védenem életébe. Valami gyengeelméjű társasjátékot játszanak, és nem tudom, hogy miért kellek én ehhez, mint szellem. Hiszen az egész olyan szellemtelen.

SZEXBOMBA Himalája, him alája, főlje, mellje és főleg közéje. Ez a mai viccem.

SZÍNÉSZ Magának legalább van vicce. Nekem ezzel szemben csak gondjaim vannak. Ezek nemsokára visszajönnek, és fogalmam sincs, hogy mi legyen velük a továbbiakban. Szaporaságuk közepes, határaik adottak. Nem tud tanácsolni valamit?

SZEXBOMBA A szerelem több rétegű. Megkomolyodhatnék maga mellett, nem gondolja?

SZÍNÉSZ Maga igen, de mi lenne velem?

SZEXBOMBA Szerelnék magának ennél sokkal jobb szerepeket. Mellettem is sokféle szerepet játszhatna, úgyis válságra készülök, nem szeretném egyedül végigcsinálni. Maga nagyon tehetségesnek tűnik, mutassa!

SZÍNÉSZ Ezek hamarosan hazajönnek, és én még nem döntöttem felőlük. Vajon csak Pirandello mester figuráinak késői reinkarnációi ?

SZEXBOMBA Adjon nekik igazi orgazmust! Majd meglátja, hogy minden rendben lesz velük. Nézze meg az én orgazmusomat !

SZÍNÉSZ Jó, jó, ne kezdje megint! Ezek mind járt visszaszajónnek. Orgazmusuk mint nyirt sövény, szép, jó, egészséges. Mit akar még tőlük? Különben is a gyerekekkel van a baj.

SZEXBOMBA Maga nagyon téved. A jó orgazmusú szülők gyerekei nyugodtak és tisztelettudóak, mert szeretetteljes, bensőséges légkörben nőnek fel. Ezért szeretnék én is gyereket. Na, jöjjön!

SZÍNÉSZ Ezek mindjárt itt lesznek. Az a helyzet, hogy ők valóságos személyek, én viszont csak a szublimációjuk vagyok. Azért vagyok ilyen tanácstalan, nem másért.

SZEXBOMBA Új viccen töröm a fejem. Például egy szakállas ember fekszik az ágyban, lábtól, sötétben. Odamegy egy férfi, és beletúr a szakállába, mert azt hiszi, hogy ...

SZÍNÉSZ Na, tessék, ezek megérkeztek! Most már nem tűnhetek el, gyorsan kitalálok valamit! *(Szexbombához, társasági hangon)* Nézd csak, drágám, nem-hiába vártunk! *(A nyitott ajtón besoroló családhoz)* Végre, hogy megérkeztek! Már azt hittük, hogy sosem érkeztek meg !

X Valóban, egy ideig arra gondoltunk, hogy sosem érkezünk meg, de aztán arra is gondoltunk, hogy hát-ha megérkezünk, csak arra nem gondoltunk, hogy ti itt lesztok, ha véletlenül mégis megérkezünk.

KISFIÚ Kint jónapot van. És én még nem csináltam meg a leckémet, amit jól feladott nekem az élet. Fogalmam sincs, hogy ezek itt kicsodák. Hogyan lesz így lelki fejlődés részemre?

KISLÁNY *(Színészre mutatva)* Anyuka, ez a bácsi olyan ismerős nekem. Nem tudod, ki ez a bácsi?

ANYUKA *(zavartan)* Ez a bácsi nem az a bácsi. Megyek, rendbe hozom magamat meg az emlékeimet. *(Bemeleg ugyanabba a szobába, ahonnan eredetileg kijött)*

SZÍNÉSZ *(X-hez)* Erre jártunk, és arra gondoltunk, hogy beugrunk egy kicsit, mert éppen ugrálós kedvünk volt, igaz, drágám?

SZEXBOMBA Inkább ficánkolós kedvünk volt, és itt találunk egy üres szobát. Gondoltuk, kitöltjük az úrt! Elvinni nem akartunk semmit.

KISFIÚ Ha ez egy háromszög, megbukom geometriából. De lehet, hogy négyszög. *(Anyuka után mutat)*, és akkor a pótvizsgán sem megyek át. Minden folyadékba mártott test ...

SZEXBOMBA *(szorosan a Színészhez húzódik)* Jaj, de aranyos! Mondjad csak, kisfiam!

KISLÁNY *(odafut a szobaajtóhoz, ahol Anyuka be-ment. Kopogtat, de nem nyit be)* Anyuka, bent vagy? Vagy nem vagy bent? Vagy bent vagy, csak nem szólsz? Vagy elmentél? Vagy elment az eszed?

X *(fejét vakargatja)* Tanácstalan vagyok. Most mit kezdjek ezekkel?

SZÍNÉSZ *(Szexbombához)* Azt hiszem, mehetünk. Vagy te még maradsz, drágám? *(Kézen fogja Kis-fiút és elmennek)*

KISLÁNY *(közben mindenhol keresgél)* Nem találok. SZEXBOMBA Mit?

KISLÁNY A fényképemet. Azt hittem, hogy ebben a lakásban megtalálom a fényképemet. De nem találok *(sötétben)*, mert biztosan nincs is!

X Dehogynem, kislányom ! Még tegnap is itt volt. Anyukád biztosan elrakta takarításkor.

KISLÁNY *(felkapja a fejét)* Anyuka?! *(Az ajtóra néz, majd Szexbombára)* Hol volt a helye?

X *(tanácstalanul nézeget, illetve mutogat a szobában)* Talán itt. Esetleg itt. Vagy még inkább itt ! Nem is tudom egészen pontosan, de mintha egy kislány fényképe lett volna itt, emlékszem a szöszke hajára, kék szemekre. Mintha ma látnám!

KISLÁNY Az én hajam barna. Azt hiszem, az én hajam barna lenne. Haj, kicsoda véletlen lenne, ha

az én hajam szőke lenne. Lenne vagy nem lenne, az itt a kérdés.

SZEXBOMBA *(révetegen)* A lenhajú lány ... álomban gyakran megjelent. És néha azt mondta, Anyu-kám! *(Józanul)* Igaz, ezt más is mondta már nekem.

KISLÁNY *(szinte észrevétlenül, apró játékokkal a kijáratú ajtó felé húzódik)* Ez a megjelenésem alighanem a fogamzásgátlás áldozata lett. Pedig a Pápa is meg-mondta . . . *(Már nem figyelnek rá, csendben kimegy az ajtón)*

X *(magában, Szexbombáról tudomást sem véve)* Talán ha megnősülnék, el is válhatnék. Előbb azonban inkább nem nősülök meg. *(Megfelelő zene)*

HANG Az előbb azt mondtad, hogy a férfi és nő kör-tánca a férfi ökörtánca, dr. Járomszegi interpretálása szerint.

X Igen, megnősülök. Elveszek egy könyvet, a könyves-polcra. *(A könyvállványhoz megy, levesz egy könyvet, fellapozza, és hangosan olvasni kezd)* „Mai tudásunk szerint valamely tejútrendszer spirálkarjai között sötétnek látszó területen a csillagsűrűség valószínűleg nem sokkal kisebb, sőt, meglehet, hogy éppen akkora, mint a világos részeken. Figyelembe kell vennünk ugyanis azt a meglepő felfedezést, hogy ezeken a helyeken nem csupán gyöngébb fényű, idősebb csillagok vannak, hanem itt találhatók, nem kis számban az úgynevezett ... *(Közben megfelelő, halk zene szól)*

SZEXBOMBA *(egyre jobban figyel, fokozatosan izgalomba jön, majd közbevág)* Ez rólam szól! Csakhogy én nem az idősebb csillagokhoz tartozom, hanem az úgynevezett ...

X *(közbevág)* Elveszem az egész könyvespolcot. Elve-szem és máshová teszem. Vagy én is elveszem.

HANG Mindnyájan elveszünk, ha valakit elveszünk. Hogyha el kell venni, nosza, mi vegyük el, ne a másik! *(Megfelelő, indulószerű zene)*

SZEXBOMBA Napjaim meg vannak számlálva. Ezért nem lehet velem akárhogyan játszani. Velem csak

úgy lehet játszani, ha én nyerek. Különben sikítok. De ha jól bánnak velem, templomot építek lábaim közé. Csupán a harangtornyot kel) hogy alvállalkozó szállítsa. *(Megfelelő, egyházi jellegű zene)*

X Meg kell nézzem a jegyzeteimet. Valamikor már foglalkoztam a nősülés problémájával. „A belsőégésű lovak teljesítménye zárt rendszerekben” — azt hi-szem, ez volt a címe. Vagy a „Neutronok befogása hasznos teljesítményre” — de úgy emlékszem, ez utóbbival szemben kifogások voltak.

HANG Esetleg a száj befogása önmagunk érdekében. Vagy az éretlen férfi kifogása a befogás ellen. A nők egyenjogúsága kitapétázza a gondok falát. Most már a tapétát nézhetjük.

SZEXBOMBA Egy hatlövetű férfi jár az eszemben.

(X-re mutat) Nem erre gondolok, hanem egy igazira. X Arra gondolok, hogy legjobb semmire sem gondolni.

Különben még eszembe jut ez a nő!

HANG Egyedül maradtatok. Ha nem is egymással, de a másikkal. *(Megfelelő zene)*

X De én nem akarok semmit!

HANG Az ember azt hiszi, hogy nem akar semmit, és akkor nem is történik semmi.

SZEXBOMBA *(levetkőzik)* Kétlem, hogy itt nem fog történni semmi! *(Megfelelő zene)*

X *(leoltja a nagyvillanyt, felgyújtja a hangulatlámpát, levetkőzik)* Én mindenesetre lefekszem, mert fáradt vagyok.

X és Szexbomba lefekszenek, betakaróznak, szorosan egymás felé fordulnak. *Megfelelő zene szól, mely a függöny után is egy-két percig hallható, rezümé jelleggel*

HANG Betakaróznak a gyönyörbe, hogy meztelenségük ne riassza meg a test ártatlanságát. Stille Nacht, heilige Nacht.

Lassú függöny